Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 48 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 29 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1884 (Ն. Տ.) 12 ՄԱՐՏ 14 ՃԻՄԱԶԻԼ ԷՎՎԷԼ 1301

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

40 ՓԱՐԱ 40 ՓԱՐԱ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դուրուշ. երկու անգամի համար 2 դուրուշ է · աւելի անգամներու համար գա ո սակարկութիւն կլլայ :

Օրագրոյս վերաբերեալ Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել :

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի »

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ Ղալաթիա, Իզմիրլի օղլու խան, թ. 19.

Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէին՝

درعليه ده غلطه ده ازميرلى اوغلى خانده ١٩ نمروده

{ارهولك} غزته سى اداره سنه

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	Տարեկան	ղրուշ արծաթ	200
« «	Վեցամսեայ	« «	100
« «	Եռամսեայ	« «	50
« «	Ամսական	« «	20
« «	Հատով	« «	1
Գաւառաց համար	Տարեկան	« «	240
« «	Վեցամսեայ	« «	120
« «	Եռամսեայ	« «	60
Օտար երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» «	Վեցամսեայ	«	28

Դուրս դրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է :

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 29 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

Կենաց մէջ կան վայրկեաններ, որք կարծես մենաշնորհ ունին գթութեան ձայներն ազդու հնչեցնել մարդուս սրտին խորը : Կան օրեր, զորս դարաւոր աւանդութիւնք Հայ Ազգին համար նուիրագործած են իբր կարեկցութեան յատկացեալ օրեր : Երբ պահ մը խինդ ու հրճուանք դադար կ'առնուն, երբ կուգան այն օրերն, յորս իւր կրօնքը պարտականութիւն մ'ըրած է Հայուն, պահ մը անդրադառնալ իւր կենաց վրայ. Մեծ Պահք, խոկման ժամեր Հայուն համար, Զատիկ, որ կոչումն ունի գորովալից ընել ամենուս սրտերն, այդ օրերուն մէջն է, որ տարաբաղդներն անհետ չեն լիներ մեր աչքերէն, և բնութիւնը կը դրդէ զմեզ արցունք մը սրբել :

Եւ երբ այդ բարոյական պէտքն ունինք, միայն գոհունակութիւն մ'ալ կրնանք ունենալ, տխո՛ւր գոհունակութիւն, թէ կայ կեդրոն մը որ յինքն ամփոփած կը պահէ ամէն ցաւ, ամէն թշուառութիւն, ամէն վիշտ, որք անբաժան են մարդկային կեանքէ, և ով որ գթութեան ակնարկ մը կուտայ այդ յարկին, բարերար կը հանդիսանայ ամէն կարգի թշուառաց :

Մարմարայի ափանց վրայ, մեղամաղձիկ այդ յարկը ամէն կողմէ տխրութիւն կը հնչէ . բայց այդ տխրութեան, այդ հառաչանաց ձայներն որպիսի՜ մխիթար, որպիսի՜ բափոփ չեն մատակարարեր այն ամէն ազնիւ հոգիներու՝ որք երջանկութեան մաս կը համարին սրբել տարաբաղդի մը արցունքներն :

Ի՜նչ դառն հաւասարութիւն . խեղճ բնակիչն ու մեծ տաղանդ մը ցաւոց մահճին մէջ, որ շատ անգամ գերեզմանին նախադուռն է, մերձ են միմեանց . ամէն ինչ աներեւութացած է, ցաւը կը տիրէ և գթութիւնը հաւասար է ամենուն համար : Եւ այդ հաւասարութեան առջեւ արդեօք պէտք չէ՞ խորհիլ, թէ մեծաշուք ապարանք մը և հիւանդանոց մը շատ մօտ կրնան լինիլ իրարու, և ո՞վ գիտէ թէ օր մը մենք, կամ մեր սրտի սիրելի հատոր մը պիտի չգայ ինքն ալ անդ, պատգարակի մը մէջ, դարման որոնել իւր ցաւոցն ու տառապանաց : Ո՛վ ապագային տէրն է : Եւ այն լումայն զոր այսօր կուտանք այդ թշուառներուն համար, օր մը չը՞պիտի լինի հոն մեր բարեխօսն : Եսական մտածութիւն, բայց եսականութեանց ամենէն ընկերսիրականը :

Եթէ Ս. Փրկչի Հիւանդանոցը գթութեան սրբավայր մ'է, կրնանք ըսել նաեւ՝ թէ ազգային պարտականութեանց ուխտատեղի եւս է : Երբ մարդիկ կը տառապին ցաւոց անկողիններու մէջ, խտրութիւնը ներելի չէ, բայց և այնպէս ո՞վ ի մենջ չէ զգացած արտաքոյ կարգի սարսուռ մը, թէ օր մը պատգարակի մը մէջ հանդիպած է պանդուխտի մը, դալկահար, հիւծեալ, ջախջախուած, զոր ներս կը մղնեն այդ տխրազդեցիկ յարկին դուներէն : Տարաբա՜ղդ պանդուխտ, զուրկ մայրենի և սիրային այն գգուանքներէն, որք պահ մը մոռցնել կուտան աղքատութիւնն ու դառն չարչարանքներ, և անոյշ սպեղանի կը լինին խոր խոցերու : Ի՜նչ դառն յուսահատութեանց չէր մատնուէր, եթէ Պոլսոյ իւր եղբայրներն պատրաստած չըլլային իրեն համար անկողին մը, չտային իրեն պատառ մը հաց, ցաւոց դարման, և իրենց խնամօքն մոռցնել չջանային, եթէ երբեք կարելի է մոռնալ, թէ չունին ընտանիք մը : Այդպիսի տարաբաղդութեանց միջոցին ներշնչուած եղբայրական զգացումներն են որ եղբայրական սիրով իրարու հետ կամրացնեն ամէն հայ սրտեր :

Անտարակոյս այս խօսքերն կը պաշարեն բոլոր Հայոց մտքերն, բոլոր Հայու սրտերն, եթէ ազգային Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը հրաւէր կարդայ մեզ օգնութեան հասնիլ Ս. Փրկչի տառապելոց : Տեսանք Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան տարեկան Տեղեկագիրն, և գիտենք թէ շուրջ 1,000 ոսկւոյ գումար մը բաց կայ . Հոգաբարձութիւնը սոյն բացը գոցելու համար կարող էր ներկայ տարւոյս մէջ մեծ պարահանդէս մը տալ . սակայն զանազան նկատումներով պատուարժան Հոգաբարձութիւնը չընդգրկեց պարահանդէսի գաղափարը : Հոգաբարձութիւնը կարող էր շատ աւելի կանուխէն ձեռնարկել հանգանակութեան, բայց յոյժ ազգասիրական մտածութեամբք չուզեց որ փոքր դժուարութիւն մը յարուցանէ բարեգործական նպատակաւ եղած ուրիշ հանգանակութեանց : Հոգաբարձութիւնը լաւ գիտէր միւս կողմէ թէ՝ ի՜նչ լաւ արմատներ ձգած է Ազգին սրտին խորը այդ մեծ հաստատութիւնը : Կէս դար է որ այս սուրբ հաստատութիւնը ունինք, և Պոլսոյ մէջ առաջին ժողովուրդը հանդիսացանք՝ ընծայելով ամենուն այդ մարդասիրական մեծ օրինակը : Կէս դար է, ո՜րչափ ալ փոթորիկներ անցուցինք, ի՜նչքան երկպառակութիւններ ալ ունեցանք, բայց և այնպէս Հիւանդանոցի պատերուն ներքեւ՝ միայն թշուառներու վրայ մտածեցինք : Մեր հայրենական աւանդութիւնն է գուրգուրալ հիւանդանոցներու վրայ . քրիստոնէութեան առաջին օրերէն ի վեր միշտ կենդանի պահած ենք հիւանդանոցներու հիմնարկութեան սէրը : Կրնա՞նք տարակուսիլ թէ այս միջոցիս Պոլսոյ Հայերն ո՛ և է դժուարութիւն պիտի յարուցանեն երբ իրենց հրաւէր կը կարդացուի խնամել Հիւանդանոցն և նորա 1,000 ոսկւոյ բացն գոցել : Երբ կրթական հաստատութեանց համար ընկերութիւնք կը դիմեն Պոլսոյ Հայոց, գուցէ ոմանք ո՛ և է պատճառ մը կարենան ունենալ իրենց նուէրն չշնորհելու համար, գուցէ ոմանք ըսեն « Թո՛ղ այս տարի քիչ Հայ տղաքներ կրթուին, գալ տարի կամ միւս տարի աւելի բազմաթիւ կրնան բացուիլ վարժարաններն : Ո՛վ կարող է ըսել, Թո՛ղ այս տարի չխնամուին ծերերն, թո՛ղ այս տարի իրենց վիճակին մէջ մնան խեղանդամներն, թո՛ղ այս տարուան հիւանդներն անօթի և անդարման մեռնին, գալ տարի ուրիշներն կը յաջորդեն, անոնք կը խնամենք : Կարելի՞ է մտքէ իսկ անցընել այսպիսի պատասխան մը, և սակայն ո՛վ որ կը զլանայ իրմէն խնդրուած նուէրն՝ այդ պատասխանը տուած կը լինի, հիւանդի մը մահը փութացուցած կը լինի :

Շատ բարեգործական գործոց համար գուցէ մեր աւելորդէն տանք, բայց երբ հիւանդի համար, երբ աղքատի համար այս բան գործածենք, սրբապղծութիւն կը համարուի, պէտք է իւր բերնէն կտրել և տալ : Ի՜նչ մխիթարութիւն երբ ամէն ոք մտածէ թէ գէթ տարուան մէջ գիշեր մը մի պատառ պակաս ուտէ, մի փոքր զուարճութենէ զրկուի, այդ մի պատառը, այդ աննշան զրկանքն հարիւրաւոր տարաբաղդներու աչքերէն խնդութեան արցունքներ պիտի քամէ :

Հազարաւո՜րք էին, որք գնահատեցին պարահանդէսներու սրահներն : Կրթասիրական զգացումներն էին, որ մղում կուտային մեզ, ուրեմն բուն նպատակնիս բարեգործական էր, իսկ եթէ այսօր դանդաղինք, վարանինք և սիրալիր ընդունելութիւն չընենք Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան, ցոյց պիտի տանք թէ՝ կեղծաւորական ձայներ էին որ կը հնչեցնէինք, ժողովուրդ մ'ենք որ բարեգործութեան դիմակի ներքեւ կ'առագաստենք մեր զբօսամոլութիւնը :

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը իրեն աջակից ընտրելով ուրիշ Յանձնաժողով մ'եւս, միայն կը ձեռնարկեն հանգանակութեան . կրնանք վստահ լինիլ թէ Պոլսոյ Հայք պիտի չսպասեն որ Հոգաբարձութեան և Յանձնաժողովոյ անդամք իրենց գան և թախանձանքներ ընեն, այլ իրենք յօժարակամ պիտի փութան իրենց նուէրներն բերել :

Իցէ՛ թէ երբ Զատկի շաբաթ երեկոյին համախմբուած ենք մեր սիրելեաց հետ ուրախութեան սեղանին շուրջը, իցէ՛ թէ Պոլսոյ ամէն Հայ նոյն օրն ունենայ սուրբ մխիթարութիւն մը թէ՝ այս պահուս հարիւրաւոր թշուառներ, տարաբաղդ Հայեր օրհնութեան աղօթքներ կը բարձրացնեն իրենց բարերարաց համար, և ամենքս ալ այդ օրհնութեանց մէջ մեր բաժինը ունինք :

Սրտի համար կա՞յ աւելի մխիթարական, աւելի հրապուրիչ սփոփանք մը :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ

Երեսփոխանաց ժողովն իւր մարտ 3ի նստին մէջ շարունակեց վիճաբանիլ Ընտրական բարենորոգման Ծրագրին վրայ : Յիշատակութեան արժանի է Կ. Պոլսոյ նախորդ դեսպանին բանախօսութիւնը : Պ. Կոշըն Ազատական մեծամասնութեան այն խմբին կը վերաբերի որ, Նախարարութեան ոյժ տալով հանդերձ, անպայման կերպիւ չընդունիր միշտ Պ. Կլատսդոնի օրէնսդրական նորութիւնները : Առանց հետեւելու Պ. Մարիոտի օրինակին, որ Պահպանողականաց կողմն անցաւ, և որոյ դաւաճանութիւնն իւր ընտրողաց հաւանութեան արժանացաւ, Պ. Կոշըն կարի չափաւոր ոճով մը բացատրեց այն երկիւղներ զորս իւր խմբակին կը պատճառէր առաջարկեալ բարենորոգումն, որով մէկ անգամէն երկու միլիոն Անգլիացւոց իրաւունք կը տրուի քաղաքական կենաց մասնակցելու : Առնմանէ չժխտեր ընտրողութեան իրաւանց նոր ընդարձակման մը օգուտը . բայց կը ցաւի որ այս Ծրագիր փոքրամասնութեան իրաւունքը չապահովեր, եւ աւելի շնորհներ կուտայ Իռլանտացւոց : Այս վերջին կէտի վրայ մասնաւոր ոյժով մը պնդեց Պ. Կոշըն, և յայտարարեց թէ իւր քաղաքական բարեկամք իրենց աջակցութիւնը պիտի զլանան ընտրական շրջանակներու որ և է փոփոխման մը, որ Իռլանտացի Ինքնավարականաց զօրութիւնն աւելցընելու հետեւանքն ունենայ : Պահպանողականք սաստիկ ծափահարեցին Պ. Կոշընի ճառն : Իռլանտացի Ինքնավարականաց գլուխ Պ. Բառնէլ ալ խօսելով, գիտել տուաւ թէ առանց ընտրողութեան իրաւանց ընդարձակման իւր կուսակցութիւն կ'ունենայ 75 Երեսփոխան, և արդի Ծրագրովն շնորհիւ պիտի ունենայ 90, ուստի տարբերութիւնն այնչափ փոքր է որ չարժէր Իռլանտացի ժողովուրդը զրկել իւր Անգլիացի եղբարց հետ հաւասար իրաւունք վայելելէ : Պ. Բառնէլ, ի դիմաց Իռլանտացի ժողովրդեան, յայտարարեց թէ կ'ընդունի Պ. Կլատսդոնի Ծրագիրն իբրեւ արդարութեան գործ մը : Բայց ճիշդ այս պատճառաւ շատեր կ'ընդդիմանան Ծրագրին : Նոյն նստի մէջ, Թայմզ լրագրին գլխաւոր տէրը, Պ. Ուոլդըր, կարեւոր բանախօսութեամբ մը պաշտպանեց Պ. Կլատսդոնի Ծրագիրն, որ առաջին ընթերցմամբ ընդունեցաւ առանց քուէարկութեան, ինչպէս սովորութիւն է : Երկրորդ քուէարկութիւնն է որ Ծրագրոյ մը բախտը կ'որոշէ : Բայց Ծրագրեր կան որք երկրորդ անգամ փոքր մեծամասնութեամբ ընդունուելէ յետոյ, երրորդ և վերջին քուէարկութեամբ կը մերժուին, և փոխադարձաբար : Բայց տակաւին շատ երկար վիճաբանութիւնք և աւելի կամ նուազ կարեւոր դէպքեր տեղի պիտի ունենան մինչեւ որ Բ. քուէարկութիւնը կատարուի Ընտրողութեան իրաւանց ընդարձակման Ծրագրին վրայ :

ՖՐԱՆՍԱ

Հեռագիր մը երէկ ծանոյց թէ Երեսփոխանաց ժողովն 217ի դէմ 315 ձայնիւ մերժած է հանրային դպրոցաց յատկացեալ կառավարական թոշակաց յաւելման առաջարկն : Այս առաջարկի տէրն էր Պ. Բօլ Պէր, (հանրային կրթութեան նախարար Պ. Կամպեդդայի նախարարութեան օրով) որ կրթական Ծրագիր մը ներկայած էր, որով երբ 50 միլիոն ֆրանքի յաւելում մը կ'ուզէր ընել վարժապետաց և ուսուցչաց թոշակներուն վըրայ : Կառավարութիւնն, Ելմտացոյցին անձկութիւնն յիշեցնելով, կ'ընդդիմանար, և երէկի հեռագիրը ցոյց կուտայ թէ Երեսփոխանական մեծամասնութիւնը Նախարարութեան կողմը գտնուած է :

Այդ միեւնոյն Ծրագրոյ առթիւ, Երեսփոխանական ժողովն որոշած է նաեւ որ վարժապետք եկեղեցեաց մէջ ձայնաւորութիւն կամ երաժըշտապետութիւն չկարենան ընել, բայց քաղաքապետներուն (Մէռ) քարտուղար կարենան լինել, և ամենուրեք նահանգապետաց (բրէֆէ) կողմէ անուանուին : Պ. Բօլ Պէրի Ծրագիրն, որոյ բազում տրամադրութիւնք հերքելեալ ընդունուած են, հանրային կրթութիւնը Ֆրանսայի մէջ աւելի եւս աշխարհականացնելու, այսինքն՝ կղերականաց ձեռքէն առնելէ զատ՝ ամէն կերպով ալ կղերական ազդեցութենէ զերծ կացուցանելու դիտով խմբագրուած է : Պ. Բօլ Պէրի գաղափարը, զոր մեծ մասամբ արդէն ի գործ դրած է Պ. Ժիւլ Ֆէրրի, այս է թէ Ֆրանսայի դպրոցները կըրօնական չլինին, և եթէ ոչ հակակրօնական, գէթ չէզոք լինին : Հըռոմայ Պապը դատապարտած է այս չէզոք դպրոցներու նորահնար դրութիւնը : Ստոյգ է սակայն թէ հիմա Ֆրանսայի մէջ Ս. Պապին խօսքը մըտիկ ընող չկայ, և Հռոմէն եկող պատգամներն հեռի են առաջուան ազդեցութիւնն ընելէ, թէեւ Լեւոն

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

28

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Բ.

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Պառաւը առաջարկեց նախաճաշիկ ուտել : Այս անգամ քաւոր Պետրոսը չէր խորշում կերակուրներից և թարգմանի բերանով չէր խօսում : Նա անդադար հանաքներ էր անում, և երբեմն նուրբ սրախօսութիւններով ծիծաղեցնում էր պառաւին : Բայց երբ պառաւը առաջարկեց նըրան հարիւր րուբլ «աջահամբոյր», քաւոր Պետրոսը այն ժամանակ միայն ընդունեց ծանր և մինչև անգամ խիստ կերպարանք, և մերժեց արծաթը, ասելով .

— Այդ բաւական չէ ձեր մեղքերը քաւելու համար, տիկին :

— Ի՞նչ մեղքեր, հարցրեց պառաւը վրդովված կերպով :

Քաւոր Պետրոսը ինձ աչքով արեց, ես սենեակից դուրս եկայ . Նրանք մնացին մենակ : Միւս սենեակից ես լսում էի նրանց խօսակցութիւնը :

— Ի՞նչ մեղքեր, կրկնեց պառաւը :

— Մի՛ թաքցրէք, տիկին, ես բոլորը գիտեմ...: Ձեր անցեալի սարսափելի պատկերը նկարված է իմ աչքի առջև :

— Ո՞րպէս :

— Դուք մի ծեր զօրապետի միակ զաւակն էիք :

— Այդպէս է :

— Հօրից մեծ ժառանգութիւն ստացաք :

— Ուղիղ է :

— Պետերբուրգում ամուսնացաք մի մեծ աստիճանաւորի հետ :

— Այդպէս է :

— Դուք միմեանց հէնց սկզբից չէիք սիրում . Նա հրապուրվեցաւ քո փողով, իսկ դու նրա աստիճանով :

Վերջին խօսքերը լսածին պէս պառաւի երեսի խորշոմների մէջ նկատվեցան ցնցումներ : Քաւոր Պետրոսը շարունակեց .

— Դուք չը սիրեցիք ձեր ամուսնին, որովհետեւ ձեր սիրտը ուրիշին էր պատկանում...

— Յետո՞յ :

— Ձեր ամուսնի խանդոտութիւնը առիթ եղաւ նրա մահին...

— Աստուա՛ծ իմ : Բաւական է :

— Լսեցէ՛ք, դեռ բոլորը չէ : — Դուք թունաւորեցիք օրինաւոր ամուսնին, որ ազատ կեանք վարէք սիրականի հետ :

Պառաւը կրկին դողեց զարհուրելով :

— Բաւակա՛ն է, ի սէր Աստուծոյ :

— Դեռ բաւական չէ : Ես բոլորը դեռ չեմ աւարտել : Լսեցէ՛ք .

— Դուք սպանեցիք ամուսնին, որ աւելի ազատ ապրէք սիրականի գրկում, և ձեր եղեռնագործութիւնը ծածկելու համար, նրա հետ միասին գնացիք արտասահման : Այնտեղ սիրականը վատնեց ձեր փողերը, կողոպտեց ձեզ և մաշված լաթի նման մի կողմ ձգեց : Դուք վերադարձաք Պետերբուրգ : Այստեղ երկար մնալ չը կարողացաք, որովհետեւ հանապազ ձեզ տանջում էր մի կողմից սպանված ամուսնի ուրուականը, միւս կողմից, խաբված սէրը ...: Ձեր խիղճը հանգստացնելու համար, դուք տեղափոխվեցաք այդ գիւղը, որ միակ կտորն էր մնացած ձեր հօր ահագին հարստութիւնից, և այնուհետեւ սկսեցիք մխիթարութիւն որոնել գիւղական առանձնութեան մէջ :

— Բաւական է, դուք բոլորը գիտէք ...: Ես սարսափում եմ...

— Ես պէտք է վերջացնեմ : — Այդպէս էր ձեր տխուր անցեալը : Հիմա նայեցէք, ահա ձեր ապագայի սոսկալի նկարագիրը — իմ առջեւ բացված է տարտարոսը... ծծումբի բոցերի միջից հազիւ նշմարում եմ ձեր սարսափած դէմքը... սատանաները բորբոքում են կրակը, ձեր տանջանքը աւելի և աւելի սաստկացնելու համար... Իսկ այնտեղ, հեռու, մի բարձրութեան վրա, տեսնում եմ կանգնած մի մարդ, որպէս վրէժխնդրութեան բողոքաւոր արձան կանգնած է նա, նայում է ահաւոր դէմքով, և աղաչաւոր ձեռքերը մեկնել է դէպի Յաւիտենականի աթոռը, արդարադատութիւն է խնդրում... Դա ձեր ամուսնի պատկերն է ...

Վերջին խօսքերը համարեա թէ չը լսեց պառաւը, որովհետեւ նա արդէն ուշաթափ ընկած էր : Քաւոր Պետրոսի մոգական ազդեցութիւնը կրկին նրան ուշքի բերեց, և բռնելով նրա թեւից, նստեցրեց տախտի վրա :

Փոքր ինչ հանգստանալուց յետոյ, արտասուքը աչքերում, հարցրեց նա .

— Այդ դուք ո՞րտեղից գիտէք :

— «Աստուծոյ մարդը» ամեն բան գիտէ, պատասխանեց քաւոր Պետրոսը ծանր կերպով :

Բաւական մեծ քանակութեամբ արծաթ արժեց պառաւին, մինչեւ «Աստուծոյ մարդը» յօժարվեցաւ քաւել նրա մեղքերը և ազատել դժոխքի տանջանքներից . Բացի դրանից, տուեց նրան մի սուրբ պատանք, որպէս Երուսաղէմի յիշատակ, և պատուիրեց մեռնելուց յետոյ նրանով թաղվել, ասելով թէ չար ոգիները երբեք չեն համարձակվի մօտենալ նրա մարմնին :

Պառաւին ըստ կարգին կողոպտելուց յետոյ, վերադարձանք նոյն հիւրանոցը, ուր թողել էինք մեր իրեղէնները : Այստեղ գտանք հապէշցին անյայտացած : Մեր հարցերին հիւրանոցի տէրը ոչինչ բացատրել չը կարողացաւ, որից կարելի լինէր մի որոշ հետեւանքի հասնել : Բայց քաւոր Պետրոսը իսկոյն հասկացաւ պատահածը, և մտաւ այն սենեակը, որտեղ դրած էին մեր իրեղէնները : Նա սկսեց քննել արկղները : Նրանցից մէկի կողպէքը կոտրած էր : Դա մի և նոյն արկղն էր, որի մէջ սովորաբար պահում էինք մեր փողերը : Պակաս էր յիսուն հազար րուբլ : Ես յիշեցի հայկական առածը :

«Գողը գողից գողացաւ,
«Աստուած տեսաւ, զարմացաւ»...

— Ես այդ վաղուց սպասում էի ... ասաց քաւոր Պետրոսը և սկսեց ծիծաղել :

Զարմանալի բնաւորութիւն ունէր այդ մարդը . ոչինչ նրան վրդովեցնել չէր կարող : Դա այն տեսակ քարասիրտ մարդիկներից էր, որոնք ոչ դըժբախտութեան ժամանակ տրտմել գիտեն և ոչ յաջողութեան ժամանակ ուրախանալ :

Ես չը կարողացայ համբերել և փոքր ինչ կոպիտ կերպով ասեցի նրան .

— Յիսուն հազար րուբլ տարել է անպիտանը, և դուք դեռ ևս ծիծաղում էք : — Հէնց այս րոպէիս պէտք է նրա ետեւից ընկնել :

— Երբ խաչագողը անյայտանում է, նրա ետեւից այլ ևս չեն ընկնում, պատասխանեց նա, դարձեալ իր ծիծաղը շարունակելով :

— Ի՞նչու :

— Նրա համար որ, անկարելի է գտնել :

— Ես այդ անպիտանին հէնց այս գիշեր կարող եմ բռնել :

— Չես կարող : Եթէ նա իմ աշակերտն է, ես լաւ եմ ճանաչում, թէ ինչ պտուղ է...

Հապէշցին քաւոր Պետրոսի ամենաընդունակ աշակերտներից մէկն էր : Նրա իսկական անունը Մաթոս էր, բայց չափազանց խորամանկութեան համար կոչում էին «շէյթան» Մաթոս, որ նշանակում է սատանայ Մաթոս :

Ես հարցրի քաւոր Պետրոսից .

— Դուք ասում էք, թէ վաղուց սպասում էիք մի այսպիսի վարմունք նրա կողմից, երբ այսպիսի կասկած ունէիք նրա վրա, ինչո՞ւ չէիք հեռացնում ձեզանից :

ՐԱՖՖԻ

(Շարունակելի)

ՄԳ Պապն իւր նախորդէն շատ աւելի մեղմ ոճով կը խօսի ժամանակիս տարօրինակ պահանջմանց դէմ:

—Ֆրանսայի հիւսիսային գաւառաց մէջ ածխահանքի գործաւորաց գործադուլը կը շարունակէ: Ներքին գործոց նախարար Պ. Վալտէք–Ռուսօ այս առթիւ շրջաբերական մ'ուղղած է քաղաքապետաց, ցոյց տալով թէ ի՛նչ հաշտարար դիրք պարտաւոր են բռնել վարպետներուն և գործաւորաց միջեւ, թէ իրաւունք ունի՞ն միջամտելու, այլ թէ ո՛րքան դժուար և փափուկ է այս պարտականութիւն, և թէ քաղաքապետք իրենց բոլոր ջանքը պէտք է ի գործ դնեն գժտութիւններն հաշտեցնելու և այնպիսի համաձայնութիւն մը գոյացնելու որ երկու կողմանց օգտակար լինի: Շրջաբերականը կը յայտարարէ թէ խռովութիւն ծագած ատեն, քաղաքապետք միայն ոստիկանութեան դիմելու իրաւունք ունին՝ առաջքն առնել տալու համար, և երբ ոստիկանութիւնն անկարող գտնուի, այն ատեն միայն կարելի է զօրաց միջամտութիւնը խնդրել: Գործադուլ պատահած տեղ մը զօրաց տեսքը, կ'ըսէ, պատերազմի գաղափարը կ'արթնցնէ անմիջապէս, մանաւանդ քաղաքային պատերազմի: –Թէմփ հրատարակելով այս շրջաբերական, սա խորհրդածութիւնները կ'ընէ. —«Այս ամենայն սքանչելի է, և կը տեսնենք յուսալ թէ այս հրահանգներով հնար պիտի լինի ու և է խռովութեան առաջքն առնուլ: Սակայն այսչափը բաւական չէ. ամենէն անհրաժեշտն է՝ նոյն իսկ գործադուլը ջնջել: Այս արդիւնք ձեռք պիտի բերուի այն օր երբ վարպետք եւ գործաւորք ըմբռնեն թէ իրենք իսկ կը լինին գործադուլի զոհերը: Միթէ չե՞ն կարող աւելի բանաւոր և աւելի ազդու միջոց մը գտնել իրենց շահերը պաշտպանելու: Գործադուլն այնպիսի եղանակ մ'է որ հին ժամանակաց բարբարոսական հետքը կը կրէ: Ժամանակ է սակայն որ անհետանայ մեր բարուց միջէն, ո՛չ միայն քաղաքակրթութեան տեսակէտով, այլ մանաւանդ մեր տնտեսական և հայրենասիրական շահուց տեսակէտով: Եւ արդարեւ, ո՞ւմ նպաստաւոր է գործադուլն: Ո՛չ թէ վարպետներուն, որոց յանձնառութիւնք վտանգի կ'ենթարկէ և համբերութիւնը կը սպառէ, ո՛չ ալ գործաւորաց, զորս յաճախ յետին թշուառութեան կը մատնէ, այլ գործադուլը նպաստաւոր է օտար արուեստից որք կը շահին ինչ որ մեր ներքին արուեստք կը կորսնցնեն:»

—Նաբոլէոն իշխանի որդի իշխան Վիքդոր որ Պօնաբարդեանց միակ յոյսն է, Ռումանիոյ բանակին մէջ զինուորական ծառայութիւն յանձն առած է:

— Ֆրանսացիք Սօն–Թէ յի (Թօնքին) մէջ կասկածելի թղթեր գտեր են որք յայտ յանդիման ցոյց կուտան թէ Հանոյի բնակող հարուստ վաճառականք եւ դրօշակներու հրոսախմբոց հետ միացած են: Ասոնց գլխաւորներէն ութն հոգի գլխատուեր են:

ՌՈՒՍԻԱ

Ժուռնալ տը Սէն Բէթէրսպուրկ, Ռուսիոյ բազմամարդութեան վերաբերեալ պաշտօնական վիճակագրութեանց վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ 63 կուսակալութեանց և 11 դեռ չկազմակերպուած գաւառաց մէջ կային, 1882 տարւոյ սկիզբը, 91 միլիոն 118 հազար 514 բնակիչք: 1881 ին ծննդոց թիւն եղած է 4,043,863. մեռելոց թիւն՝ 2,826,436, որով նոյն տարւոյ մէջ ժողովրդեան վրայ աւելցած է 1,217,425 հոգի: Կենաց միջին տեւողութիւնը կը հաշուուի 26 տարի Եւրոպական Ռուսիոյ մէջ և 31 տարի Ասիական Ռուսիոյ մէջ, որք կարի սուղ թիւեր են: Ասոր պատճառն է՝ ըստ մեծի մասին՝ մեռնող տղայոց բազմութիւնն, որովհետեւ կը հաշուուի թէ տղայոց 100ին 60ը կը մեռնին 5 տարեկան չեղած: Աւելի խօսքով, մէկ ու կէս միլիոն տղայք կը մեռնին ամեն տարի: Արու ժողովրդեան կէսէն աւելի կը մեռնի զինուորական ծառայութեան տարիքը չթեւակոխած: 1856–60 տարւոյ մէջ ծնած 7,740,000 արու տղայոց միայն կէսը 21 տարեկան կրցած է լինել: Ասոնցմէ 1,636,000 հոգի զինուորական իշխանութեանց ձեռամբ քննուելով, կէս միլիոնէ աւելին ետ դրկուեցաւ իբրեւ անյարմար՝ զինուորական գործոյ ծառայութեան: Մեռնողներու միջին թիւը բարձրագոյն է ի Բեւերբուրկ և Նովագորոդ՝ յՕռէնսա: Ժողովուրդն ամենէն աւելի կ'աճի հարաւային 10 գաւառաց մէջ, և ամենէն սակաւ՝ հիւսիսային գաւառաց մէջ: Մեռնողներու թիւն յոյժ աւելի նաեւ հիւսիսային գաւառաց մէջ: Դժուար է գիտնալ թէ այս երեւոյթ կլիմայի՞ն արդիւնքն է թէ երկրին տնտեսական պայմանաց:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Այն Գերմանացի սպայք որ, Բաշլէր փաշայի տեսչութեամբ, զինուորական պաշտօններ վարած են ի Թուրքիա, և Օսմանեան բանակին վերակազմութեան աշխատած, մօտերս մանրամասն տեղեկագիր մը շինեցին, ուր ցոյց կուտան իրենց աշխատանաց արդիւնքն, և հետեւեալ կերպով կը խօսին Օսմանեան բանակին արդի կացութեան վրայ:

Վեհ. Սուլթանին բանակն այժմ կը պարունակէ 235 վաշտ 169 հեծելախումբ, 130 հրետանի, և 6 ռաշտվիրայից վաշտ. ընդ ամենը 120,000 հոգի: Գերմանացի սպայք առաջարկած են յաւելուլ 8 որսորդաց վաշտ, 14 հեծելախումբ, և հաստատել բանակին զօրաց ապահովման և փոխադրութեան յանձնելեաց մարմին մը, նաեւ պահեստի սպայից մարմին մը և բանակին մատակարարութեան պաշտօնն ունեցող մարմին մը: Բայց սակայն, Օսմանեան ամբողջ զինուորական զօրութիւնը կը բաղկանայ ռէտիֆներու և մուստահֆըզներու երկու բանակներէ: Զինուորական ծառայութիւնը կը տեւէ 20 տարի, 4 տարի գործօն բանակին մէջ, 2 տարի գործօն բանակի պահեստի բաժնին մէջ, 4ական տարի ռէտիֆներու երկու բաժնից մէջ և 6 տարի մուստահֆըզ բանակին մէջ:

Օսմ. կայսրութիւնը բաժնուած է զինուորական 7 շրջանակներու և 18 զօրաբանակի, որոց 7 ը գործօն են, և տասնեան զինուորութեան հետ միացած կը կազմեն Նիզամ բանակը: Ասոնց հետ միացնելով ռէտիֆներու երկու բաժինները, պատերազմի միջոցին կարելի կը լինի ունենալ 617 վաշտ, 543 հեծելախումբ, 246 դաշտային հրետանի և 36 լեռնային հրետանի: Մէն մի վաշտի պատերազմական ոյժն է 1000 զինուոր, իւրաքանչիւր հեծելախմբի ոյժն՝ 150 ձի, և իւրաքանչիւր հրետանի ունի 6 թնդանօթ:

ԻՏԱԼԻԱ

Հռովմայ լրագիրներու մէջ կը կարդանք թէ փետր. 24 երեքշաբթի առաւօտ մեծահանդէս պաշտօն և պատարագ կատարուեր է Ս. Անդրէաս Տէլլէ Ֆրաթթէ եկեղեցւոյ մէջ հանգուցեալ Կարդինալ Հասունեանի հոգւոյն համար, Լատին արարողութեամբ: Ժամարարը եղած է Գեր. Սալլուա, անուանական արքեպիսկոպոս Բագկերմիի, սպասաւորութեամբ աշակերտաց Բրոբականտայի և երգեցողութեամբ դպրաց Պապական մատրան. իսկ հանգստեան աղօթքը կատարած է Կարդինալ Բիլիօ: Եկեղեցւոյ մէջ բարձր դագաղ մը կանգնուեր է ծանր ծածկոցով և կարդինալական նշաններով զարդարուած և շուրջը հարիւր մոմեղինօք լուսաւորուած:

Հանդէսին ներկայ եղեր են Օսմանեան դեսպանը և դեսպանատան պաշտօնեայք, և բազմաթիւ եկեղեցական և աշխարհական անձինք, ինչպէս և տասն չափ Կարդինալք վանդակապատ վերնատանը մը մէջ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երուսաղեմայ պարտուց բարձման խնդրոյն համար, Ազգային Ժողովէն կարգեալ յանձնաժողովին՝ առաջիկայ ուրբաթ օրը նիստ կընէ հանգամանօք յանձնաժողովոյ հետ: Նկարծուի, թէ վերջապէս պիտի ընդունուի՝ վանական այս պարտքն հատուցանել ազգային ներքին փոխառութեամբ և եկեղեցականաց ձեռօք հանգանակութեամբ մը:

Պաղտատի Առաջնորդ Նաճառեանց Գեր. Տ. Փիլիպպոս եպիսկոպոսի ուսումնասիրական ջանից շնորհիւ, յիշեալ քաղաքին մէջ ազգային վարժարան մը հաստատուեր է, յուսում կ'աւանդուի հինգ լեզուք, և այնպէս բարեկարգեալ է, որ օտարազգիք ալ սկսեր են զրկել իրենց տղայքը: Նորին Գերապատուութեան յանձնարարութեամբ, մօտերս 1000 ֆրանքի գիրք կը ղրկուի նոյն վարժարանին համար:

Բազմաթիւ գաւառներէ ալ քուէներ եկան Կաթողիկոսական ընտրելեաց համար: Պիլէճիկէն, Կեսարիայէն, Խոլամէն, Զարսանճաքէն, Զըմիշկածագէն, Քէօթահեայէն և Վանէն:

Եօզղատի գաւառական ժողովոյ կողմանէ ազգային երեսփոխան ընտրուեցաւ Կարապետ էֆէնտի Ասլանեան, և ընտրութեան տեղեկագիրն Պատրիարքարան հասաւ:

Իսկիւտարի ոստիկանութիւնք տեսնելով՝ Սէլամսըզ թաղին մէջ բաւական ժամանակէ հետէ հաստատեալ Աղքատախնամ անուն ազգային ընկերութեան կողմանէ շրջաբերութեան հանուած նպաստի տոմսերն, ուզեր է իմանալ թէ այդ ընկերութիւնք Պատրիարքարանի գիտութեամբ կազմուած է, և ծանուցեր է թէ պիտի գրաւէ տոմսերն ու արգիլէ շրջաբերութենէ, եթէ վաւերացման գիրն չներկայացուի իրեն: Հետեւաբար, ընկերութիւնն ստիպուեր է Պատրիարքարանի դիմել, և Պատրիարքարանէն ալ ծանուցեր է թէ ընկերութիւնն իւր գիտութեամբ ու հաւանութեամբ կազմակերպեալ բարեգործական հաստատութիւն մ'է, և նպատակն է օգնել կարօտելոց և աղքատ հիւանդաց նոյն թաղին և մերձակայից:

Ինչպէս ծանուցած էինք նախընթաց օր, Իզմիրլեան Գեր. Տ. Մատթէոս Սրբազանի քրոջ Իսկուհի տիկնոջ յուղարկաւորութեան հանդէսը կատարուեցաւ երէկ: Երուսաղեմայ Ամեն. Տ. Եսայի Ս. Պատրիարք Հայրը եկեղեցւոյ էջաւ: Ներկայ էին 4 եպիսկոպոսունք, 6 վարդապետք, 50 քահանայք՝ զգեստաւորեալք, և այլ բազմաթիւ եկեղեցականք՝ եպիսկոպոս, վարդապետ և քահանայ, իբրեւ պարզ յուղարկաւոր՝ շրջապատած էին զնորին Գերապատուութիւնը: Ներկայ էին նաեւ աշխարհական յուղարկաւորաց բազմութիւն մը, յորս կը գտնուէին երեսփոխանք և այլ ազգային պաշտօնեայք: Գեր. Տ. Եղիշէ Եպիսկոպոս խօսեցաւ դամբանականը:

Կ'լսեմք, թէ Էջմիածնի Կաթողիկոսական տեղապահ Ամեն. Տ. Մակար Սրբազան՝ Ազգային Ժողովոյ կողմանէ Կաթողիկոսական ընտրութեան եղանակի համար գրուած վերջին թուղթն ընդունելուն պէս՝ միաբանական ընդհանուր ժողով գումարեր է, և անդ բաւական ջերմ վիճաբանութենէ և երկար խորհրդակցութենէ ետքը, պատասխանը խմբագրուեր ու ճամբայ հանուեր է. և թէ՝ միաբանական ընդհանուր ժողովն, 1866 ի ընտրութեան եղանակին Պոլոժէնիայի օրինաց մէկ բացառութիւնն համարելով, պահանջած է որ Թուրքիոյ Ազգային Ժողովն գէթ այս անգամ այնպէս չվարուի, և կամ՝ գոնէ Ազգային Ժողովոյ ընտրութիւնը վերջնական չհամարուելով, Ազգ. Ժողովոյ մէջ քուէ ընդունող բոլոր եպիսկոպոսունք, առանց առաւել կամ նուազ քուէի խտրութեան, Էջմիածնի համագումար Ժողովին մէջ քուէի ենթարկուին:

Ազգային Ժողովոյ ԻԱ. նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 2 Մարտ, ի Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ Ղալաթիոյ:

Ատենանը պիտի բացուի ժամ 7 ին և քուէարկութիւնն պիտի կատարուի ճիշդ ժամը 7½ ին:

Հրաւիրեալ են Ազգային Երեսփոխանք իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ:

Մնամ աղօթարար
Ի գլխոյ Ս. Պատրիարք Հօր
Փոխանորդ Նորին

29 Փետր. 1884

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Քուէարկութիւն միացեալ հինգ անդամոց Կրօն. Ժողովոյ.

Բ. Պաշտօնագիրք Վարչութեան ի մասին Կեդր. տրոց հաւաքման եղանակի և ի պատասխանի Ակնքաղաքաբնակ Ազգային կալուածոց վաճառման խնդրոյ.

Գ. Ցայտարարութիւն Բաղ. Ժողովոյ ի վերայ ազգային վարչական վիճակի, (շարունակութիւն վիճաբանութեան — շարունակեալ).

Դ. Տեղեկագիր Համարակալութեան դիւանի ի վերայ Ազգ. Կեդրոնական Ելմտացոյցի.

Ե. Տեղեկագիր Վարչութեան յաղագս Ազգային դասագրեանց տպագրութեան (ի պատասխանի Ն. էֆ. Թիւլպէնտճեանի հարցման),

Զ. Տեղեկագիր Վարչութեան, Մայր Աթոռոյ մէջ տեղի ունեցած անցից մասին (ի պատասխանի Ն. էֆ. Թիւլպէնտճեանի հարցման):

Ատենադպիր
Յ. ԳՈՒՐԳԷՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Առաջին աստիճանի առաջին կարգի պաշտօնատար անուանեցաւ՝ Գալաթիոյ մաքսատան վերատեսուչ Աքիֆ պէյ:

—

Չորրորդ աստիճանի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ՝ կայսերական պալատան բժիշկներէն Ապտուլ–Քէրիմ էֆէնտիի:

—

Բ. Դուռը շրջաբերականաւ մը ծանուցեր է երէկ Սպանիոյ, Պելճիոյ, Տանիմարքայի, Հոլանտայի և Շուէտի տէրութեանց, թէ առեւտրական դաշնագրութիւնք՝ որոց պայմանաժամը կլրանայ մարտի վերջը, իբրեւ չեղեալ պիտի համարուին:

—

Կ'ըսուի, թէ Բ. Դրան Գալէմմխասու անուանեալ դիւանը ջնջելով՝ այդ դիւանին յատկացեալ 4000 ղրշ. ամսաթոշակը պիտի աւելնայ արտաքին թղթակցութեան դիւանին անդամոց ամսականաց վրայ:

—

Կայսերական անձնական գանձուն նախարար Վսեմ. Յակոբ էֆէնտի Գազազեան երէկ Բ. Դուռն երթալով՝ արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսնուեցաւ:

—

Վաղուընէ սկսեալ, մէկ մէկ ամսական պիտի տրուի Բ. Դրան, և ներքին ու արտաքին գործոց և պետական խորհրդոյ ճիւղերուն պաշտօնականաց:

—

Գաղղիական դեսպանն՝ Մեծ Եպարքոսին, և սպանիական դեսպանը արտաքին գործոց նախարարին և նորա խորհրդականին հետ տեսնուեցան երէկ:

—

Օսմ. բանակին զինուորական շարժմանց և մարզանաց գրութիւնը ամբողջովին ջնջուած և անոր տեղ գերմանական գրութիւնն ընդունուած է, կ'ըսէ Ստամպուլ: Այս նոր տեսակ շարժմանց ու կրթութեանց բացատրութիւնը, գերմաներէնէ թարգմանուելով, գրքի մը ձեւով հրատարակուած է, որ բաշխուած է Օսմ. սպայից: Անմիջապէս այս նոր գրութիւնը զինուորաց սորվեցնելու հրաման ղրկուած է ամեն կողմ: Նոր գրութիւնը բոլորովին հակառակ է առաջնոյն և կարի մանուածոյ, բայց Օսմ. զինուորք յաջողակութիւն ցոյց կուտան գերմանական գրութեան մէջ ալ: Ի մէջ այլոց, հրամանները փոխանակ փողով տալու, սուլիչով տալու սկսուած է:

—

Աւստրիական դեսպանը նախընթաց օրը Բ. Դրան մատոյց ծանուցագիր մը, որով Բ. Դրան մէկ ծանուցագրին պատասխանելով, կը պահանջէ որ մաքսային սակագնաց մասին Բ. Դրան կողմէ «ամենէն աւելի նպաստաւորեալ տէրութեան» գրութիւնն ի գործ դրուի Աւստրիոյ մասին ալ, որ ըստ արժէքին 100ին 8 մաքս տալու պարտաւորութիւն ունենայ:

—

Հնախօսական կանոնագրին վրայ եղած բարեփոխութիւնք կայսերական հրամանաւ վաւերացուած լինելով կրթական պաշտօնատունը զայն տպագրել տուաւ: Այսուհետեւ Թուրքիոյ ո՛ր կողմն որ հնութիւն մը գտնուի, ամբողջապէս կայսերական թանգարանին պիտի յանձնուի, և գտնողն միայն պատկերն ու կաղապարներն առնելու իրաւունք պիտի ունենայ:

—

Օգոստ. Սուլթանին երկրորդ սենեկապետ Հաճի Ալի էֆէնտի՝ երէկ ժամը 10ին ատենները Բ. Դուռն երթալով, կայսերական հրամաններ հաղորդեց մեծ Եպարքոսին:

—

Այտընի վճռաքննիչ ատենի եղեռնական ճիւղը հետեւեալ դատապարտութիւնները վճռած է այս օրերս: —Գաբթան Ստէֆանի, որոյ զինուորութեամբ անձեր յափշտակած և գողութիւններ բրած լինելն հաստատուած էր, տասն և հինգ տարի շղթայակապ բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, և իւր երկու մեղսակիցներն, որք այն յանցանաց մէջ մասնակցութիւն ունեցած են, տասնական տարի շղթայակապ բանտարկութեան դատապարտուեցան:

—

Ալթ–մէյտանիի Արհեստից վարժարանին ի նպաստ հաստատեալ վիճակահանութիւնը կատարեցաւ երկուշաբթի Առեւտրական Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ, ի ներկայութեան Առեւտրական և Երկրագործական նախարար Սուպհի փաշայի, Վեհ. Սուլթանին քեռայր Նէճիպ փաշայի, Ահմէտ պէյի, Առեւտրական ճիւղին անօրէն Րէֆիք պէյի, Մինիր պէյի, երկրագործական ճիւղի անօրէն Ամասեան էֆէնտիի, և ի ներկայութեան բազմաթիւ պաշտօնատարաց: Վիճակահանութեան դրուած առարկայք որ վարժարանին գործարանաց մէջ պատրաստուած նիւթեր են, շահող թիւերով հանդերձ դեռ չհրատարակեցան: 2,238 տոմսակ վաճառուած լինելով, միայն 633 թիւեր շահեցան փոխանակ 700 ի, յորմէ կը բաղկանար վիճակահանութիւնը: Շահուած նիւթերը 25 ղրուշէն մինչեւ 9,000 ղրուշի արժէք ունին:

—

Անցեալները գրուած էր, թէ Պոլսոյ քաղաքապետութիւնը Շիրքէթի Խայրիյէի դէմ դատ բացած, և Իսկիւտարի շոգենաւուց հասոյթը գրաւած է, ընկերութիւնն՝ ինը տարիէ հետէ, արտօնութեան հրովարտակին տրամադրութեան հակառակ, իւր հասոյթէն 100 ին 5 ը քաղաքապետութեան մուրհամ ծախուց չտալուն համար: Թարճէմանը այս առաւօտ կը ծանուցանէ, թէ երեք ամսէ հետէ ծովային առեւտրական դատարանին առջեւ շարունակուող այս դատին վերջ տրուեցաւ, և թէ՝ Շիրքէթի Խայրիյէի բոլոր առարկութիւնք մերժուելով, վճռուեցաւ, որ ընկերութիւնը 94 ի դեկտ. էն սկսեալ, իւր հասոյթէն՝ նաւաստեաց, նաւաստեաց և ածուխի ծախքերն զեղչելէն յետոյ, 100 ին 5 ը տուգանօք հանդերձ, ինչպէս նաև դատական և այլ ծախքեր վճարէ: Դատարանին այս վճիռն երկուշաբթի օրը երկու կողմանց փոխանորդաց հաղորդուեր է:

—

Տպարանաց և գրատանց վերատեսուչ Վարդրիաէս էֆէնտի որ ժամանակէ մ'ի վեր Իզմիր կը գտնուէր, անցեալ շաբթու Մանիսա գնացեր է այդ քաղաքի գրավաճառաց խանութները և գրչոյներն աչքէ անցընելու համար:

—

Աւստրիոյ գահաժառանգ Ռուտոլֆ իշխանին և Ստեֆանիէ իշխանուհւոյն համար ո՛չ թէ Եըլտըզի պալատան մէջ մասնաւոր ապարանք մը պիտի կառուցուի, ինչպէս որոշուած էր յառաջագոյն, այլ Տօլմապաղչէի պալատան անոնց տրամադրութեան ներքեւ պիտի դրուի: Նոյն պալատի ընդարձակութիւնն և ծովու կողմէն նաւով մերձենալու դիւրութիւնները նախընտրել տուած են զայն իբր բնակավայր կայսերական հիւրերուն, անոնց Պոլիս կեցած ժամանակը:

—

Ներքին գործոց և դատական գործոց նախարարներն առջի օրն երկարօրէն խորհրդակցեցան Բ. Դրան և Ֆէնէրի Պատրիարքարանի միջեւ առկախ մնացած խնդրոյն նկատմամբ: Կ'ըսուի թէ այս խորհրդակցութեան նպատակն էր խնդրոյն լուծման յատակագիծ մը պատրաստել:

—

Կը լսենք թէ այսօր դատական նախարարին պիտի մատուցուի Ֆէնէրի Պատրիարքարանին նոր պատասխանագիրը, ձեռամբ վարչական յատուկ պատուիրակութեան մը:

—

Փիլիփէի Մէքթուպճի Պուլկար լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Ալէքօ փաշա մարտի 15/27ին Կ. Պոլիս պիտի գայ իւր կուսակալական պաշտօնն հինգ տարւոյ համար նորոգել տալու:

—

Նգոտրայէն կը ծանուցուի թէ Բ. Դուռը տեղւոյն կուսակալին հրաման ղրկած է թող չտալ որ Ալպանիոյ մէջ շրջին այն մարդիկ որք կուգան եգիպտական բանակին համար կամաւորներ գրելու: Այս հրամանին վրայ, կուսակալն արգիլած է երկու անգլիացի երկրաչափներու՝ Մերտիտիոյ անտառներն երթալ, կասկածելով թէ անոնց ալ բուն նպատակն է կամաւորներ գրել: Անգլիական ընդհանուր հիւպատոսն այս արգելքին դէմ բողոքած է:

—

Եւրոպական մասին 4 թուով Բարձ. Մեծ Եպարքոսն հետեւեալ հեռագիրն ուղղած է Կրետէի կուսակալի փոխանորդին.

"Կայսերական կառավարութեան ջանքերն և արարքն ուրիշ նպատակ չունին բայց եթէ կղզւոյն յառաջդիմութիւնն և ամեն կարգի բնակչաց բարեկեցութիւնը: Ձեր վսեմութիւնը պարտաւոր է, իբր առժամեայ կուսակալ, հսկել գործոց բարւոք մատակարարութեան, ցժամանումն նոր կուսակալի: Ամեն դասու բնակիչք կատարելապէս կը վայելեն այն առաւելութիւններն և առանձնաշնորհումները որք տրուած են կղզւոյն: Կրետէի ժողովրդեան վերջին խնդիրները նոյնպէս նկատողութեան առնուեցան, և տարակոյս չկայ թէ պիտի կարգադրուին Կայսերական Ֆէրմանին տրամադրութեանց համաձայն: Հետեւաբար, հայտարարց պարտքն է յիշեալ առանձնաշնորհմանց բարձր արժէքը գնահատել, և իրենց հաւատարմութեան հաւաստիքն ընծայել: Արտօնեալ էք ատ որ անկ է հաղորդել Կայսերական Կառավարութեան այս բարձր և արդար մտադրութիւնները, հոգ տանելով միանգամայն որ չյառաջանան այնպիսի դէպքեր որք հակառակ են հպատակութեան և հնազանդութեան սկզբունքներուն:

"Միանգամայն կ'իմացնեմ Ձեզ, ինչպէս վերեւ ըսուեցաւ, թէ ներկայացեալ աղերսագիրք քննութեան ենթարկեալ են և թէ բանաւոր է սպասել տուեալք պատասխանին: Ժողովրդական գումարումներուն (միթինկ) չենք կրնար հաւանիլ և հարկաւոր է և օգտակար իսկ՝ արգիլել զանոնք: (ստորագրեալ)

ՍԱՅԻՏ

—

Նէօլօկօս լրագրոյն երէկի թուոյն մէջ կը կարդանք.

«Կրետէի կուսակալ Ֆօթիատէս փաշայն՝ այս շաբթու, իւր պաշտօնատեղին երթալու պատրաստութիւնները կը տեսնէ: Վեհ. Սուլթանն՝ երկրին կախ մնացեալ խնդրոց և ազգային մէջ լաւագոյն կերպիւ կառավարուելու մասին մանրամասն հրահանգներ տուած է Նորին Վսեմութեան: Թէև չենք գիտեր թէ Ֆօթիատէս փաշային ի՛նչ տեսակ հրահանգներ տրուած են, սակայն կարծենք որ մեծապէս պիտի նպաստեն կղզեցւոց կողմէն կենսական նկատուած և ցարդ առ կախ մնացած խնդիրներէն ծագած դժկամութիւնները ցրուելու: Կրետացիք փութացին բացայայտապէս յայտարարել Ն. Վեհափառութեան, թէ իրենց հայրենեաց գործերն ընդհանրապէս կը կաղան, և անոնց ուղիղ երթալու դարմանը խնդրեցին Կայսերական Կառավարութենէն, որով արժան դատուեցաւ՝ փոխանակ իսլամ կուսակալի՝ Ֆօթիատէս փաշային նոյն պաշտօնին մէջ վերահաստատումը, որ բացայայտ ապացոյց մը կրնայ համարուիլ կղզւոյն ժողովրդեան ակնկալութեանց իրական գործադրութեան: Վեհ. Սուլթանը Ֆօթիատէս փաշային արժանիքը գնահատելով՝ հրամայեց որ շոգենաւ մը նորա տրամադրութեան ներքեւ դրուի և կայսերական թիկնապահներէն երկու անձինք ուղեկցին մինչեւ Կրետէ»:

—

Արուեստական վարժարանին վիճակահանութեան 9,000 ղրուշի արժէքաւոր պարգեւը՝ դատական քարտուղար Մուսթաֆա էֆէնտիի վիճակեր է:

—

Ղալաթիա Քէմէր–ալթը Օսմանեան թղթատան դիմացը Պատամճի փողոցը Աւստրիացի Մօրիճի վարձակալած պանդոկին ներքեւ շտեմարանէն մարդկային բազում ոսկրներ երեւան հաներ են, ոստիկանութեան Մ. Աւետիս՝ Սալիհ՝ Խուրշիտ և Սայիտ անուն գաղտնի պաշտօնակալաց խուզարկութեամբ: Ոստիկանութիւնը խիստ քննութիւն բացած է:

—

Թարճ. ստուգեր է, թէ Պարսից կառավարութեան արտաքին գործոց նախարարի խորհրդականն է մեռնողը, և ո՛չ թէ արտաքին գործոց նախարար Միրզա Սայիտ Խան:

—

Պաղտատէն առ Օսմանլը գրեր են, թէ Պարսից ծոցին մէջ և մանաւանդ նոյն ծոցին արեւելեան կողմերն ուժգին գետնաշարժ մը պատահելով, ինը գիւղ բոլորովին հիմնայատակ եղեր, և բազմաթիւ մարդիկ ու անասունք զոհ գացեր են:

—

Երէկ ժամը իննին միջոցներն Շիրքէթի–Խայրիէ յի նաւապետներէն Պ. Մաճարովիչի 4–5 տարեկան որդին, իւրեն հասակակից մանկամտական դաղթական տղու մը հետ Պէյլէրպէյի պարտիզին մօտ ծովափունքը խաղացած ժամանակ, երկուքն ալ մէկանց ծովը կ'իյնան: Բարեբախտաբար պարտիզի զբօսարանին սպասաւորք անմիջապէս օգնութեան կը հասնին, և անոնցմէ մին՝ որ քաջասիրտ Հայ մ'է՝ ծովը նետուելով, մահուան ճիրաններէն կ'ազատէ խեղճ տղեկներն և իրենց ծնողաց կը յանձնէ:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Այսօրուան

ԱԺԱՆՍ ՌՈՒԹԷՐ

Լոնտրա, 11 Մարտ

Լորտերու ժողովոյն երէկի նստին մէջ, գաղթականութեանց նախարար լորտ Քիմպըրլի պատասխանելով հարցման մը, որ Ռուսիոյ դէպի Մերվ յառաջխաղացման և ասով Անգլիական Հնդկաստանի մասին ծագած վտանգաց կը վերաբերէր, հաստատեց թէ Անգլ. կառավարութիւնը ծանուցագիր մ'ուղղած է Ռուսիոյ, ցոյց տալով ինչ ինչ սկզբունքներ զորս Անգլիա անհրաժեշտ կը նկատէ այն սահմանագլխոց գծման համար որք յարաբերութիւն ունին Հնդկաստանի մէջ Անգլիոյ ունեցած երկիրներուն :

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Իսմայիլիա, 11 մարտ.

Մարտ 1էն 10, Սուէզի ջրանցքէն անցնող նաւուց թիւն է 102 և տասնօրեայ հասոյթն է 1,950,000 Փրանք :

Աթէնք, 11 մարտ.

Երեսփոխանաց ժողովոյ մէջ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը կը պնդէ թէ Սահմանադրութեան հակառակ է պահեստի զօրաց օրինական ծրագրի 15րդ յօդուածն որ արտօնութիւն կուտայ կառավարութեան երեք կարգ պահեստի զօրք զինուց ներքեւ պահել մինչեւ վեց ամիս : Ընդդիմադիր կուսակցութեան անդամք գումարուելով, որոշեց ձեռնպահ մնալ, եթէ կառավարութիւնը չուզէ բարեփոխել յիշեալ յօդուածը :

ՎՐԻՊԱԿ

Հռովմայ Օսմանեան ընդհանուր հիւպատոսին անունը Կալլէան է և ոչ Պուլէան, ինչպէս սխալմամբ տպուած է երէկի թուոյն մէջ, (Երես 2, էջ 3) :

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 12 մարտ.

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ.....դհկ.		9 19
Պօրսային գոցուելէն վերջը	«	9 18
Երէկ Բերայի մէջ..............		—
Առաւօտուն բացուեցաւ......	«	9 17 1/2
Բարձրագոյն գին	«	9 18
Նուազագոյն	«	9 17 1/2
Կէս օրին	«	9 17 1/2
Փոխառութիւն 1863............Փր.		56 —
» 1865............	«	53
» 1869............	«	47 50
» 1873............	«	42
Պօն տը Թրէզօր......Անգլ. լիրա		16 75
Րումէլի երկաթուղի.............Փր.		42 —
Օպլիկասյօն տը Բրիօրիթէ	»	—

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Ասօրիէթէ ժէնէրալ....Անգ. ոսկի		4 3
Քրէտի ժէնէրալ...... Օսմ. լիրա		7 4
Պանք տը Քօնս........	« «	6 30
Աօս. Շանժ է վալ....	« «	3 35
Թրամուէյ	« «	2 95
Խնւ. Ֆիւ. Եգիպտական		— —
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		74 15
Գիշերը գործ չեղաւ		—
Այս առտու բացուեցաւ..		74 15
Կէս օրին նոյն գին		74 15

Ընթացք դրամոց

Օսմ. ոսկի............................	ղրշ.	100 —
20 Փրանքնոց	«	87 27
Անգղ. ոսկի	«	110 8
Քրիմից	«	51 17
Բօլ Իմբերիալ	«	90 8
Ռուսայի Թղթադրամ	»	9
Թալէր	«	19 16
Ֆիօրին	«	9 05
Մէճ. արծ. (տարբ.)	«	107 38
Հինգնոց	«	102 1/2
Մէթալիք	«	100 1/2
Պղինձ	«	800 —
Թղթադրամ..........................	«	1200 —
Վեցնոց..................................	«	102 75

(ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ)

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 11 Մարտ ժամ 3 վ. 15 երեկոյ		
Անգ. Քօնսօլիտէ գոցուեցաւ....		102
Օսմ. « բացուեցաւ....		8 3/4
« « գոցուեցաւ....		8 3/4
Օսմ. փոխառութիւն 1865		11
« « 1869		9 7/8
« « 1871		68
« « 1872		16 1/2
« « 1873		8 7/8
Փոխառ. 1877		78 3/4
Պանք Օթօման		15 3/4
Ռուսական փոխառ. 73.........		90 1/4
Եգիպտ. միացեալ (իւնիֆիէ)		67 1/8
« առանձն. (բրիվիլէժիէ)		91 1/4
Տայրա Սանիէ		66 5/8
Տօմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ)......		88 1/4
Հնդ. պարտաթուղթ 1877......		101 3/4
Փոխանակ. Բարիզի վրայ		25 46
Վիէննա 11 Մարտ ժ 4 երեկոյ		
Փոխանակ. Լօնտրայի վրայ		121 75
Օսմ. Երկաթուղի		20
Բարիզ 11 Մարտ ժ. 3 վ. 45 երեկոյ		
Ֆր. Ռանթ 4 1/2 % . . . . . բաց	106	42 1/2
« « 3 % բաց	76	55
Օսմ. Քօնս. բացուեցաւ	8	85
« « գոցուեցաւ քըն. կու.	8	82 1/2
Օսմ. փոխառութիւն 1863.........	—	—
« « 1865.........	54	—
« « 1869.........	49	—
« « 1873.........	43	—
Օսմ. Երկաթուղի	41	25
Պանք Օթօման	647	50
Քրէտի Լիոնէ	552	50
« Ֆօնսիէ	1240	
Բաժնետոմս Լինի	1250	
Սուէզի ջրանցք	2037	50
Ռուսական 5% 1877ի	95	7/8
Իտալական Ռանթ	93	75
Արեւ. Ռուս. (Ռիւս Օրիան.).........	—	
Եգիպտական միաց. դոյ	339	37 1/2
Սպանիական (արտաքին)............	61	3/4
Հունգարական (ոսկի)............	—	
6 % Հելլենական	413	75
Չէք Լօնտրայի վրայ......	25	28

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

11 Մարտ ժ. 10 վ. 45 երեկոյ

Ֆրանս. Ռանթ 5 1/2 %.........		106 37 1/2
Օսմ. «		8 82 1/2
« Երկաթուղի		— —
Եգիպտական միացեալ..........		339 37 1/2

ՄԵՏԷՕՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԱ

12 Մարտ (Ն. Տ.)

		ժ. վ.
Ծագումն արեգական (Առերեւոյթ)		6 18
Մուտք « «		6 2
Կէս օր (Միջին ժամով) . .	12	9 46
Կէս օր (ժամ ըստ տաճկաց)		5 50
Ծագումն լուսնի (Առերեւոյթ)	Ե	6 57
Մուտք « «	Ա	6 66

Երեւումն լուսնի . Վ. Ք. 20 Մարտ.

Առաւօտեան ժամը 8 ին

	Հազարմեթր
Ծանրաչափ (Ծովու երես) . . .	765 8
Ջերմաչափ	4. 1
Նուազագոյն աստիճան	1. 2
Բարձրագոյն « իրիկուան	9. 0
Խոնաւութիւն 0/0	92

Բարձրութիւն անձրեւի 24 ժամու միջոցին . . հազարորդամեթր 0,

Ուղղութիւն հովիս, հանդարտ.

ՄԱՐՏ 11ԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ծանրաչափն իջած է Գասքօնեի ծոցին վրայ, և բաղդատաբար բարձրացած է Ճինովայի և Իտալիոյ ծոցերուն վրայ : Հովը արեւելեան և հարաւային կողմէն կը փչէ Միջերկրականի հիւսիսային կողմը. հիւսիսային հովը խիստ տկար է Ադրիականի և Արշիպեղագոսի վրայ. օդն հանդարտ է յԱթէնս : Բարեխառնութիւնք խիստ բարձրացած է Եւրոպիոյ արեւմտեան հիւսիսային կողմը. 12 աստիճան է ի Բարիզ, 1 աստիճան ի Վիէննա և յԱթէնս, և զէրօէն 18 աստիճան վար ի Բեդրբուրկ:

«ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ»

Եղեսիա 13/25 Փետր. 1884

Մեծապատիւ Տէր,

Քաղաքիս նշանաւոր ազգայիններէն Իտարէի ժողովոյ անդամ և Ազգ. Երեսփոխան Մեծ. Մ. Սաղաթէլ էֆէնտին իւր սովորական բարերարութեամբ հաճեցաւ «Արեւելք» Օրագրէդ տարեկան շրջան մը նուիրել Ռուբինեան ընկերութեան «Կիրակնօրեայ Լսարան» ին :

Այս առթիւ երախտագիտական պարտաւորութիւն կը համարիմք մեր շնորհակալիքն՝ Օրագրոյդ միջոցաւ մատուցանել Նորին մեծապատուութեան, որոյ մարդասիրական և ազգասիրական բարեմասնութիւններն ծանօթ են գաւառիս մէջ :

Տնօրէն
Ռուբ. Ընկ.
ԳԷՈՐԳ Կ. ՈՍԿԵՐՉԵԱՆ

. . . Տէր

Հոգաբարձութիւնս կը փութայ ծանուցանել ներկայիւս Ձեր պատուական լրագրոյն միջոցաւ թէ՝ Կիւլպէնկեան Մեծ. Աբէլ էֆէնտիի դուստր՝ Ազնուուհի Օրիորդ Արմաւենի Կիւլպէնկեան՝ աշակերտուհի ազգային ճարտար դաշնակահար Չուխաճեան Տիգրան էֆէնտիի, իւր վերջերս հեղինակած [illegible] անուն ընտիր [illegible] որ նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցի անուան, տպագրել տալով 300 օրինակ բարեհաճած է նուիրել Ազգ. Հիւանդանոցի :

Հոգաբարձութիւնս՝ շնորհաւորելով յիշեալ ազնուասիրտ Օրիորդին սոյն յաջողութիւնն՝ որ անշուշտ մեծ պատիւ կը բերէ իրեն, կը յայտնէ նաև իւր խորին շնորհակալիքն՝ նորա սոյն մարդասիրական զգացմանցն համար. և կը յուսայ որ սոյն ազնիւ օրինակն գեղեցիկ գրգիռ մը կըլլայ Հայ իգական սեռին :

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Հոգաբարձ. Ազգ. Հիւանդ.
Ատենադպիր Ատենապետ
Տէֆ. [illegible] Մէֆ. [illegible]

Ահաւասիկ, Սեբաստիոյ Սենեքերիմեան Ընկերութեան ի նպաստ նը ուխտատուաց ցանկը :

ՑՈՒՑԱԿ

Հանգանակութեան մասնակցող անձանց

Լիրա Օսմ. 100 ղրշ.

Գեր. Առաջնորդ Սրբազան՝ ղրշ. 500. Մեծ. Տեարք, Դ. Յ. Եղբարք Գրիգեան 1500. Յ. Շահինեան 1000. Յ. Աֆիոնեան 1000. Կ. Մ. Բրուտեան Գարամթէքեան 1000. Մ. Ն. Անդրէասեան 1000. Յ. Պուտախեան 1000. Ա. Վարդանեան 1000. Եղբարք Աճէմեան 1000. Մ. Ռ. Եղբարք Զուհաղեան 1000. Յ. Շամլեան 800. Յ. Ն. Տէրզապեան 750. Մ. Ս. Տէրզապեան 750. Խ. Թանուրճեան 750. Յ. Յ. Մէռկէռեան 600. Ս. Շամլեան 600. Վ. Պարոնեան 500. Յ. Անտուրեան 500. Ս. Դաւթեան 500. Կ. Սէֆէրեան 500. Տր. Յ. Շիրինեան 500. Ս. Խ. Նահապետեան (պատ.) 500. Յ. Ալապասեան 500. Ս. Շամլեան 500. Յ. Մեսիկեան 500. Մ. Ն. Յ. Պալեօզեան 500. Յ. Փանոսեան 500. Մ. Եղբարք Քէչօեան 500. Մ. Մ. Այաճեան 500. Շէյխ խանի Օտապաշի 500. Ռ. Ծերուկ 500. Մ.-Ռ. Մեծմօրուքեան 750. Թ. Տէր Օհանեան 400. Մ. Տէրզապեան 400. Մ. Պօղոսեան 400. Ա. Խանտամեան (երկրաչափ) 300. Ա. Մարգարեան 300. Ս. Յ. Պօտօսեան 300. Պետրոս Շիրինեան 300. Հ. Մ. Սարգիսեան 380. Մ. Խ. Բաղդանոյշեան 300. Մ. Գամպուրեան 300. Յ. Պօյաճեան 300. Պ. Մեսիկեան 300. Պ. Տէրզապեան 285. Յ. Աբգարեան 285. Մ. Մ. Օտապաշեան 200. Ս. Բարոնիկեան 200. Ն. Պ. Քիւրքճեան 200. Կ. Կիւրեղեան 200. Յ. Պուչախճեան 200. Ա. Կէզուրեան 200. Յ. Կէտիկեան 200. Կ. Թէքճեան 200. Կ. Խէչերեան 200. Ս. Տումանեան 200. Մ. Ս. Նգամեան 200. Ճ. Պէկեան 190. Ա. Փաստարան 190. Մ.-Յ. Պալեօզեան 150. Պ. Մրմրեան 150. Մ. Փէրէճեան 150. Գ. Պ. Տիվանեան 100 Ն. Պ. Աբէլեան 100. Գ. Զննօղեան 100. Գ. Զօլախեան 100. Ա. Քէօրօղլեան 100. Վ. Գարակէօզեան 100. Յ. Թամթարեան 100. Մ. Փամպուխեան 50. Մ. Տ. Մանուկեան 50. Մ. Քիւրքճեան 50. Ա. Քիրիշեան 50. Մ. Օտապաշեան 37 1/2 :

Ազնիւ Տիկնայք՝

Եղիսաբէթ Մարգարեան ղրշ. 100. Սանդուխտ Ժամկոչեան 100. բարեպաշտ Տիկին մը 50. Հեղինէ Ս. Բարոնիկեան 40. Տիկին Յակոբ Բարոնիկեան 40 :

Ընդհանուր գումար՝ ղրշ. 31347 1/2 :

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՔ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ

Գ.

(Տես «Արեւելք» Թիւ 46)

Համալսարանական մէկ քանի քաղաքներ, օրինակի համար Հայտէլպէրկ, Կէօթինկէն, համբաւաւոր են իրենց ուսանողաց խռովարար բնութեամբը : Մենամարտութիւնք յաճախ կը պատահին, տարին հարիւրէն աւելի : Եւ այս բանս անոնց բարուց մէջ մտած է իբր պատերազմական, բայց բարբարոսական սովորութիւն մ'է։ — «Զգուշացի՛ր, կ'ըսէր ինձ ժպտելով պէրլինցի ուսանող մը, եթէ Կէօթինկէն երթաս, չըլլայ որ փողոցին մէջ [illegible] մը (ուսանող) զարնուիս, խոյոյն մենամարտի կը հրաւիրուիս» : Ուսանողք իրենց մէջ ծագած հակառակորդութեան հաշիւներն դպրոցական շրջանին վերջը, արձակուրդի երթալէ առաջ կը մաքրեն : Վերջին շաբաթներն արեան շաբաթներ են : Զորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը, առաւօտուն կանուխ կը տեսնես որ կառքեր ճամբայ կ'ելլենն մօտակայ գիւղ մը երթալու համար, ախոյեաններ տանելով և կը վերադառնան, վարագոյրները գոց, բերելով վիրաւորեալն, գլուխը արիւնլուայ լաթով մը փաթթած :

Քիչ անգամ կը պատահի որ սովորական Դուէլը (ուսանողական մենամարտ) վտանգի ենթարկէ մենամարտողաց կեանքն : Պաշտպանէ փողկապ մը վզերնին կը պահպանէ և մետաղեայ ծածկոց մը աչքերնին : Անոնք չեն մենամարտիր, սուրին ծայրն դէպ ի յառաջ, հակառակորդին կուրծքը մխելու դիտմամբ, այլ սուրերնին շրջանակի ձեւով կը շարժեն, մարդու բարձրութեամբ հակառակորդին գլխուն հարուած տալու և երեսը ճեղքելու համար : Ամենէն աւելի նշան կ'առնուի քիթն : Մենամարտողն բարեբաղդ կը համարի ինքզինքն, բաւական է որ քիթն անվնաս մնայ :

Որչափ ալ լայն ըլլայ առնուած վէրքը գեղեցկութիւն մը կը համարին զայն որով ուսանողը կը պարծի, չի պահեր զայն և հպարտութեամբ կը կը կրէ այդ վէրքը իբր քաջագործութեան նշան մը և իբր դրոշմ մը թէ որոյ ժրաջանութիւնն առած է ինքն :

Համալսարանական քաղաքին մէջ, ճաշարանը ամենուրեք է, բնակիչք կարծես թէ կը պաշտեն դասատուն և ուսանողը, և ուրիշ միածում չունին բայց եթէ բնակութիւն, սնունդ և ապրելիք տալ անոնց : Դիտող աչքի մը համար ոչինչ այնքան հետաքրքրական է քան ճաշարանաց այդ սրահներն, ուր երիտասարդութիւնն և իւր վարդապետները կուգան ամեն օր մի քանի ժամեր անցնել միասին : Ամեն տեսակ տիպարք կը նշմարուին անդ. ուսանողաց մէջ երկու տիպար կայ գլխաւորաբար. [illegible] ուսանող և [illegible] ուսանողն : Առաջինն յախորտաբան և կռուասէր, պատերազմասէր երեւութիւ, երեսը վէրքերով սպիացեալ, գունաւոր փոքրիկ գլխարկը մինչեւ աչքերն իջուցած, սատ անդ կը թափառի, խարազանն օդին մէջ տատանելով, խոշոր շունը ետեւէն ձգած : Իսկ երկրորդը, աղքատ, խնայողասէր և աշխատասէր. պարզութեամբ հագուած, մազերը ձգած, մօրուսն անխնամ, օրը մէկ ու կէս ֆրանքով կապրի. առտուն կանուխ կելնէ, օրը հինգ վեց դասախօսութեանց ներկայ կը գտնուի և իւր աշխատասիրութեամբը կարժանանայ համբաւաւոր վարժապետի մը ընտրեալ աշակերտը կոչուելու : Առաջինը կը խօսի իւր շահատակութեանց, իւր մենամարտութեանց և խնջոյքներուն վրայ. երկրորդը կը խօսի գիտութեան վրայ, իւր քննութեանց և իւր երազոցը վըրայ :

Նոյնպէս և դասատուի երկու տիպար կայ. մին լաւկեաց, իւր լրագիրը կը կարդայ ծանրութեամբ, և գարեջրոյ գաւաթը կը պարպէ առանց բերան բանալու. իսկ միւսը ճաշարանին մէջ, աշակերտաց փոքր բազմութեան մը առջեւ կը շարունակէ իւր փիլիսոփայութեան, Արաբերէնի, հին Ֆրանսերէնի կամ պատմութեան դասերը : Դասատուներէն ոմանք հեռաւոր տուն մը կը բնակին և կը տեսնես որ ամեն առաւօտ միեւնոյն ժամուն, միեւնոյն փողոցէն կ'անցնին կերթան Համալսարան, և ամեն երեկոյ կը շրջագային, կիններնին թեւն առած, հովանաւոր հիւրընկալ մեծ ծառերուն ներքեւ՝ որք կարծես թէ յատկապէս իրենց համար տնկուած են հոն :

Այսպէս կապրէր Քանդ Գերմանացի նշանաւոր դասատուն, Քէօնիկսպէրկի նեղ փողոցի մը մէջ :

«Ձեմ կարծեր, կ'ըսէ Հանրի Հայնէ «Գերմանացի բանաստեղծն իւր յիշատակարանաց մէջ, թէ Մայր Եկեղեցւոյ մեծ ժամացոյցն իւր պարտքը նուազ եռանդեամբ և աւելի «կանոնաւորութեամբ կատարած լինի՝ քան իւր հայրենակիցն Էմմանուէլ Քանդ : Արթննալ առաւօտուն, «սուրճը խմել, քիչ մը գրել, դասերը տալ, և շրջագայութեան երթալ, «այս ամենն իրենց որոշեալ ժամերն «ունէին, և դրացիք կը հասկնային «թէ ժամը ճիշդ երկուքուկէսն էր «երբ Էմմանուէլ Քանդ մոխրագոյն «վերարկուն հագած, Սպանիական «գաւազանը ձեռքը, տունէն դուրս «ելնելով կ'ուղեւորէր դէպի Թմբիներու փոքրիկ ծառուղին, զոր մինչեւ ցայսօր ի յիշատակ նորա կը «կոչեն Փիլիսոփային ծառուղին :»

Գիտութեան նուիրեալ կեանք մը, պէտք ունի գրեթէ վանական կանոնաւորութեան մը : Ոչինչ այնքան կրօնաւորի մը կը նմանի, որքան գիտնական մը : Գիտութիւնը Աստուծոյ կը նմանի, յորմէ կը բղխի, յինքն կը գրաւէ և կը մեկուսացնէ զանոնք որ կը սիրեն զինքը :

ԱՍՏՂԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ատենաբանութիւն Պ. Փէյէ՝ Բարիզի Աշխարհագրական ընկերութեան առջեւ.

Տիկնայք և Տեարք,

Մ. Ապպաթ, իմ խիստ յարգելի ընկերակից և բարեկամս, այս առաջին ատենախօսութեան ինձ նիւթ տուած էր՝ արեգակնային դրութեան կազմութիւնը : Երկրագնտիս վրայօք Ձեր բանախօսութեանց շարքը՝ [illegible] պիտի ըլլար : Այս նիւթոյս վերաբերեալ ունեցած գաղափարներուս հաւաքածոյ մը ընել ջանացի, բայց որչափ առաջ կերթայի, ձեր գծած նիւթոց շրջանէն կերպով մը կը շեղէի. եւ թերեւս մէկ կողմանէ՝ արեւը, մոլորակները իրենց արբանեակներովը շարադասելու պարապած միջոցիս ձեզի հետ, հաւանական թէ ձեր սրտի խորէն պիտի փափաքէիք ժամ առաջ ջրհեղեղին անցնելու :

Ուստի խնդրեցի Մ. Ապպաթէն թոյլ տալ ինձ բանախօսութեանս նիւթը չըրջելու՝ նուազ հեռաւոր նիւթոց վրայ ձեզ հետ խօսակցելով : Թերեւս քան [illegible] բանախօսութիւն մը՝ աւելի հետաքրքրական ըլլայ Ձեզի՝ սուր ակնարկ մը ձգել մէկ կողմանէ աստղաբաշխութեան և միւս կողմանէ աշխարհագրութեան, նաւարկութեան և վաճառականութեան փոփոխակի յարաբերութեանց վրայ՝ պատմական մեծ անցից միջոցին : Հանդերձ այսու եթէ կը գտնուին ձեր մէջ դժուարին եւ կնճռոտ խնդիրներ սիրողք՝ մարտ 15ին Սորպոնի բանախօսութեանս կը հրաւիրեմ զիրենք :

Իսկ արդ յառաջիկայ նիւթոյս յայտագիրը գծեմ ձեզ համառօտիւ :

Աստղաբաշխական գիտութեան մէջ՝ երեք մեծ փոփոխմունք կամ դարագլուխք տեղի ունեցած են : Առաջինը՝ մարդոյս սկզբնաւորութենէն մինչ ցԴ դար նախ քան զՔրիստոս. երկրորդը որ տեւեց մինչեւ ԺԶ դար. երրորդը որ է ներկայս և վերջնականն՝ նոյն իսկ ճշմարտութեան բացայայտութիւնը լինելով պիտի յարատեւէ որչափ մարդս երկրիս երեսը կայցէ մնասցէ :

Նոյնպէս ալ աշխարհագրութիւն, վաճառականութիւն և նաւարկութիւն՝ երեք յար և նման և զուգընթաց դարս : Գլխաներ ունին և ամենէն աւելի հետաքրքրականը և մինչեւ ցարդ քիչ ճանչցուածը՝ վաճառականութեան դարագլուխներն են որ գիտութեան յեղափոխութեանց տեղի տուած են : Մարդկային մտաց համար աւելի պանծալի կ'ըլլար անշուշտ որ գիտութիւնն ինքնիրեն յառաջդիմութենէ յառաջդիմութիւն արշաւած ըլլար : Բայց իրականութիւնը՝ հակառակը կապացուցանէ. դարձեալ կը կրկնեմ, նիւթական պիտոյից պահանջմունք եւ բաղձանք՝ միշտ գիտութիւնը դէպ ի յառաջ մղած են :

Ա.

Տեարք իմ, մ'երկնչիք. եւ ոչ իսկ ջրհեղեղէն պիտի սկսիմ, այլ համեմատաբար շատ աւելի յետագայ դարէ մը նոյն իսկ Տրովադայի ատմանէն : Այն ատեններ Յունաց և մանաւանդ Փիւնիկեցւոց նաւերը Միջերկրական ծովուն արեւելեան մասին մէջ կերթեւեկէին : Վաճառականութիւնը արդէն շատոնց մարդկանց նախնական գործերը՝ պղնձէ զինուց եւ անօթներու փոխած էր : Ոսկին, արծաթը, անագն ու պղինձ ամեն կողմ տարածուած էին. ամենավայելուչ յախճապակեայ անօթք՝ նախնի ժամանակաց տձեւ ամաններուն տեղը անցած էին. [illegible] եւ [illegible] ջրդեղելու միջոցը՝ գիտէին արդէն :

Հին ատենները տակաւին մեր անմիջական զգայանաց ենթարկեալ ձեւով տիեզերքը ըմբռնելու նախնական գաղափարը՝ ամենայն զօրութեամբ կը տիրապետէր. այսինքն առաջին մարդոց համար աշխարհս հարթարթակ էր և անշարժ երկինքը հաստատուն կամար մը՝ ինչպէս զանգակը սեղանին վրայ, այնպէս երկրիս վրայ հաստատեալ : Այդ զանգակին վրայ աստղերը շարժուն, ամեն օր արեւելքէն կելլէին, առ ի չեղ կամարանային դէպ ի երկինք, յետոյ կիջնէին և վերջապէս դէպ ի արեւմուտք կերթային կը մտնէին՝ հորիզոնին կողմը ծռած առանցքի մը վրայ թաւալական շրջան մը գործելով :

Այդ կարծիքը այժմ գիտենք որ ամենեւին ճշմարիտ չէ. երկիրս ոչ հարթարթակ է և ոչ անշարժ. աստղները ամեն օր շուրջը չեն դառնար. երկիրս է որ ընդհակառակն իւր վրայ կը դառնայ. բայց մենք գիտնալով հանդերձ որ մեր զգայարանքները զմեզ կը խաբեն, այդ արտաքին երեւութից ազդեցութեան ենթարկեալ ենք դեռ մինչեւ ցայսօր, իբր թէ աշխարհս առաջին դարերու մէջ ապրէինք. անոր համար է որ երկաթուղիով, կամ լաւ եւս ըսելով նաւով կամ օդապարիկով գնացող ուղեւոր մը՝ գիտնալով հանդերձ թէ ինք է սրարշաւ ընթացողը՝ չզգար զայն, գիտնալով հանդերձ թէ արտաքին առարկայք անշարժ են՝ դարձեալ իրեն աչաց յետս փախչելու պէս կը թըւին : Բնազդեցիկ իմն և բանի՝ տեսութեան գործարաններս մեր սեփական շարժմունքը՝ ընդհակառակն արտաքին առարկայից վրայ կը փոխադրէ :

Միւս պատիր երեւոյթը, այդ լուսալայծառ կապոյտ գմբէթը որ կը ծածկէ զերկիրը և հորիզոնին շուրջը կը հանգչի, այն ալ գրեթէ նոյնչափ անպատճելի է, մինչդեռ ալ այդ փորձութեան ենթակայ ենք. տղաքները, ինչպէս նաեւ մարդկանց հարիւրէն իննսուն և ինը, շատ անգամ՝ նախնի ժամանակներու պէս, մըտքերնէն կանցնեն թէ արդեօք շատ հեռու երթալ պէ՞տք է՝ ձեռքով դպչելու համար զայն :

Այդ դարուն աշխարհագրութիւնն ալ կը համապատասխանէ այդ աստեղաբաշխութեան : Բոլորշի տափարակ մը՝ մէջտեղը կը ներկայացնէր Յունաստանը և միջերկրականին արեւելեան աւազանը. շուրջը Թրակիա, Եւքսինեան Պոնտոս, Փոքր Ասիան, Ասորեստան և Եգիպտոսի ծովեզերքը, արեւմտեան կողմէն Լիբիոյ առնապատը խանանսիւնդոր ծովախորշը մինչեւ Հերակլեայ արձանները երկարաձգելով. Իտալիոյ ափունքը հազիւ հազ նըշմարեալ և եռանկիւնաձեւ Սիկիլիա. բոլորը մէկէն մեծ Ովկիանոս գետով պարփակեալ՝ որուն մէջ աստեղք կիջնէին հանգչելու. այդ էր մեր աշխարհագրական ծանօթութեանց ամբողջութիւնը : Կը պատմէին նաեւ թէ այդ Ովկիանոսու ծովափնեայ բնակիչք կը լսեն եղեր երեկոյին արեւուն մայրը մտած ժամանակ բոցերուն ճարճատիւնը ջուրերուն մէջ : Չէին սոյն բաղդաւոր թէ ի՛նչ ճամբով առտուն և այլ աստեղք՝ արեւելք կը վերադառնային յետագայ օրը՝ դարձեալ այդ կողմէն ծագելու համար: Միմիայն Աստուածոցնէ առաջնորդեալ լինելը հաստատելով՝ մէջէն կելնէին. "Զիք ինչ յանձնարից վասն Աստուծոյ", կ'ըսէր Հոմերոս : Միջերկրական ծովուն վրայ եղած ճանապարհորդութիւնք այնչափ միայն հաստատեր էին որ իրենց երեւցածէն շատ աւելի մեծ են երկիրս և երկինքը՝ իւր ծածկոցը :

Այդ աշխարհիս կազմաւորութեան առաջին տղայական գաղափարը՝ գիտնական կարեւորութենէ բոլորովին զուրկ չէր : Աստղաբաշխութեան մէջ ինչ որ օրական շարժման, աստեղաց ժամական համաչափութեան, արեւելագիւտի [illegible] կը պատկանի, մինչեւ այսօր արտաքին երեւոյթից վրայէն առնուած նախնական լեզուաւ կ'աւանդուին, և կը կոչեն զայդ գնտական աստղաբաշխութիւն : Աստղաբաշխութեան այդ ճիւղը նաւարկութեան համար կարեւոր ըլլալուն՝ այդ ատենուան նաւավարներէն լրջօրէն ուսումնասիրուած էր : Նաւազք ըսելով, չեմ հասկնար նոյն իսկ այսօրուան նաւուղիղները, որ նաւահանգիստը մտած և ելած ժամանակնին նաւերուն կ'առաջնորդեն, այլ բուն իսկ նաւապետները : Ջանանք վեր ի վերոյ ուրուագրել այդ հեռաւոր ժամանակաց Յոյն կամ Փիւնիկեցի նաւապետի մը պէտք եղած և բնական ծանօթութիւնները : Ամենէն առաջ պէտք էր իրեն՝ խորին կերպով ուսումնասիրել երկինքը. գլխաւոր աստղներէն համաստեղութիւններ ջոկել՝ որպէս զի տեսածին պէս կարենայ զանոնք ճանչնալ. կարենալ որոշել հիւսիսային բեւեռը իւր շուրջը դարձող համաստեղութեանց միջոցին որոնք երբեք չեն սուզիր. նշանակել հաստատածին ներքեւ գտնուող աստղերը՝ որպէս զի նոցա ելնելովը և մտնելովը կարենան որոշել արեւելեան և արեւմտեան կէտերը ճշդիւ : Վիրգիլիոս կը նկարագրէ Պալինոր հաւանականապէս Փիւնիկեցի նաւապետը, որուն հաւանութիւնը ստացեր էին Տրովացիք իրենց նաւատորմիղը առաջնորդելու, այդ ատենուան սակաւածանօթ Միջերկրական ծովուն արեւմտեան մասին մէջ. «Յեռակոյս նաւուն նստած, դիտակն յերկինս հսկէր ի մուտս աստեղաց» :

Այդ ժամանակի նաւապետ մը, կարող ըստ ինքեան բաց ծովուն մէջ նաւարկելու, պէտք էր կատարելապէս գիտնար նաեւ արեւուն տարեկան շրջանը, և զգիակոսի համաստեղութեանց մէջէն նորա անցից մէկ պատկերը գոնէ իր քով ունենար : Եւ խոկ ալ արեւը, աստեղաց պէս, միշտ հորիզոնին մի և նոյն կէտերէն չի մտներ. ամառուան ելքը և մուտքը՝ մեծապէս կը տարբերին ձմեռուանէն : Եղանակաց յաջորդաբար փոփոխման հետ՝ ինք պէտք էր կարենալ գրուցել՝ կէս օրին ինչ անկիւնական բարձրութեան պէտք էր վերամբառնալ. եւ քանի որ այդ ժամանակի նաւարկութիւնը մի միայն արեւէն կառաջնորդուէր՝ շատ աւելի դժուարին պէտք էր ըլլալ քան գիշերային՝ աստեղաց առաջնորդութեամբ :

Ինչ օգուտ ունէր դէպի արեւելք ուղղուիլ գիտնալը՝ եթէ նաւապետին մտաց մէջ տպաւորած չըլլային՝ զանազան հողմոց իրենց անուանակոչութեան համեմատ՝ այն ատենուան յաճախեալ ճանապարհաց ուղղութիւնները : Մտաց մէջ տպաւորեալ ըսելուս պատճառը՝ վասն զի այն ժամանակ քարտէզներ չկային. ամենայն ինչ բերնուց պէտք էր գիտնային, ինչպէս որ Հոմերոսի բանաստեղծութիւնները բերնուց սորված էին : Այնչափին ալ բաւական չէ, պէտք էր մտքերնին պահէին ծովափնեայ արտաքին ձեւակերպութիւնը այդ տեսակ մը [illegible] համապատկերները զոր այսօրուան նաւապետք ծովային հաւաքածոյից մէջ առատօրէն կը գտնեն, առանց որոց անկարելի էր ճիշդ դէմ եղեալ տեղերնին՝ ցամաք ելնել :

Իբր օրինակ մը ձեզի ահաւասիկ Հոմերոս ինչպէս կը նկարագրէ՝ Ոդիսեւսի ուղեւորութիւնը, Կալիփսէյի կղզիէն մեկնելով, իւր ձեռակերտ լաստափայտի մը վրայ նստած, Քորփու կղզին երթալու նպատակաւ :

Հողմ 'ի թիկանց օդ. քաղցրասիւգ յղեաց, խնդայր Ոդիսէս,
Զառագաստն բաց թռչարան, զեկեղին վարէր քաջապէս :
Նըստեալ այնպէս և նինջ երբեք յարտեւանունս չանկանէր,
Ի Բազմաստեղս և յԱրջապանն 'ի յամրամուտն ակնարկէր.
Դիտակն և յԱրջ զոր Սայլ կոչեն, որ ի Հայկն է հայեցեալ,
Անդ միայն առնու եւ ինք միայն յՈվկիանէն է անթաց.
ԶԱրջն ընդ ձախոյ կալեալ ընդ կողմն ազդեաց ծովել Կալիփսէ,
Այնպէս աւուրս նա եօթնեւտասն ծովայածէր ընդ ձախմէ,
Ցուլթ եւ տասին երեւեցան մութ սարք երկրին Փէակեան,
Զէր ինչ բացեալ, և երեւէր ընդ ծով կապոյտ զերթ վահան :

Այդ թուականին որ մենէ 3000 տարի առաջ ըսել է, Եղղին կամ որ նոյն է Սայլին համաստեղութիւնը՝ մեծաւ մասամբ բեւեռաշրջին լինելով, դժուարաւ կը մեկնէր հորիզոնէն, քանի որ մեծ Արջը, այսօրուընէ աւելի բեւեռի մօտ, քան զարդի բեւեռային աստղը՝ աւելի ճիշդ և որոշակի պէտք էր նշանակել հիւսիսը դէպ ի ձախ կողմը թողլով այն բարձր կէտը՝ որուն շուրջը կը դառնան ամեն օր այդ եօթն աստեղք. Ոդիսեւս ուղղակի դէպ ի արեւելք կը նաւէր : Այդ էր իրեն ճամբան. բայց պարզ լաստափայտի մը վրայ առագաստ պարզելով, այդ ճանապարհորդութիւնը համարձակիլ ընելու համար՝ ծովագնացութեան մեծ հմտութիւն և վարժութիւն մը պէտք էր ունենալ. և Հոմերոս ալ իւր նկարագրութեան մէջ յաջողած ըլլալու համար շատ ճիշդ տեղեկութիւն պէտք է ունեցած ըլլայ իւր ժամանակի երկնային գիտութեան, զոր դիւրին է այսօրուան ծանօթութեանց վրայէն վերջատնելով՝ վերակազմել :

ՖԷՅ

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Կը պատահի շատ անգամ որ մարդուս ձեռքին վրայ կամ մարմնոյն ուրեւէ կողմը կարմիր բիծեր և չէկութիւն մը կը նշմարուի։ Այս բիծերն անհետացնելու դեղ մը․

5 կրամ կալաքարի բորակ ([illegible])․

50ական կրամ վարդի ջուր և նարընջի ծաղկի ջուր․

1 կրամ կնդրուկի ([illegible])գօհոլ․

Կալաքարի բորակը հալեցնել վերոյիշեալ ջրերուն մէջ և գօհոլն աւելցնել։ Առաւօտ և երեկոյ լուացուիլ այս ջրով։

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

ՕԴԱՅԻՆ ԿԱՌՔ. — Ի Նոր Զէլանտա, Թէրէմաքաօ գետին երկու եզերաց վրայ դէմ առ դէմ հաստատուեցան երկու կայարաններ որք իրարու հետ հաղորդակցութեան մէջ կը գտնուին քառակուսի ձեւով շինուած կառքով մը։ Այս կառքն որ կը կոչուի [illegible], կը կրէ իւր վերի մասին վրայ չորս ճախարակներ որք կը շարժին մետաղեայ ընդաձիգ պարաններու վրայ։ Սովորական կանեփեայ պարան մը որ կը ծառայէ կառքն քաշելու մէկ ծայրէն միւս ծայրը, երկաթեայ անիւի մը վրայ հաստատուած է․ իւր երկայնութիւնը հաւասար է երկու կայարանաց հեռաւորութեան կրկինին։

Այժմ օդային կառքն մեծ ծառայութիւն կը մատուցանէ Նոր Զէլանտացւոց որովհետև ձմեռ ժամանակ Թէրէմաքաօի ողողմունքն ու հոսանաց ուժգնութիւնք կարգիլեն շոգենաւերու ու նաւակաց երթևեկութիւնքն։

Թափի Բունամա կղզւոյն հողագործից և հանքագործից յատկացեալ է այս կառքն, որոյ գործածութիւնը մեծ ընդունելութիւն գտած է այնպիսի երկիրներու մէջ ուր տակաւին քաղաքակրթութիւնք այնքան թափանցած չէ։

ՍԱՌԻ ՔԱՐԱՅՐ. — Քաունիոլի շրջակայները շնորհիւ Բրօֆէսէօր Լէնհարտի գտնուեցաւ սառի ամենամեծ քարայր մը որ կը կոչուի Ֆրէտէրի Կոթէյնի քարայր։ Բերանը ընդարձակ և քառանկիւն է․ ներսի կողմը կազմուած է 80 մեթր բարձրութիւն ունեցող կաւային ժայռէ մը․ սառերու կոյտերէ կազմեալ հսկայ դուռ մը ունի․ կողերը սեպացեալ են և խորութիւնը 450 քառակուսի խորանարդ մեթր է։

ՓԱՅՏԷ ՍԱԼԱՅԱՏԱԿ. — Բարիզու բժշկական ու իրաւաբանական վարժարանաց հրապարակները և Ս. Միշէլ ու Ս. Գէորգ ծառուղիքն այցելող օտար ճանապարհորդ մը գեղեցկատեսիլ պալատանց, թատրոններուն և այլ պէսպէս արուեստական հրաշակերտից վրայ այնքան չը պիտի հիանայ որքան իւր ոտից ներքեւ գտնուող փայտէ սալայատակաց վրայ, որոյ գործածութիւնը այժմ ընդհանուր եղած է յԵւրոպա։ Այլ և այլ դրութիւնք կան փայտէ սալայատակներ շինելու։ Եղեւնափայտն կալըով ծեփելէն յետոյ հսկայ մեքենայից շնորհիւ ուղղանկիւն խորանարդ ձեւերու կը վերածեն և ի վերջոյ նոցա կանոնաւոր շարքը աւազի խաւով մը կը ծածկեն։

Այս դրութիւնը միւս դրութիւններէն աւելի նախամեծար համարուած է և արդէն Փարիզու Բօնքօրտի, Մօնմարթրի և Եղիսեան դաշտաց հրապարակներուն սալայատակները այս եղանակաւ շինուած են։ Այս դրութիւնը մեծ ընդունելութիւն գտած է նաև ի Լօնտրա ուր երկու ընկերութիւնք հաստատուած են, մին Անգղիական «[illegible]» և միւսն Գաղղիական «[illegible]» որոյ նպատակն է չորս տարին մի անգամ աւրուած սալայատակները նորոգել պէտք եղածներն ի գործ դնելով։

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽԻՆ ՕԳՏԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ։ — Գիւղերու մէջ, մինչև ցարդ այնպէս կը կարծէին թէ՝ հանքածուխի փոշին օգտակարութիւն մը չունի և չկրնար պարարտացնել հողն. ուստի ամէն տարի կը կորսուի մեծ քանակութեամբ հանքածուխի փոշի ուրկէ կրնային օգուտ քաղել գործարանաց շրջակայքն բնակող հողագործք և պարտիզպանք։ Ընդհակառակն, հանքածուխի փոշին ի բնէ այնպիսի յատկութիւն մը ունի որ թէ կը կակղեցնէ կարծր ու մշակութեան անյարմար հօղն՝ եթէ ալբին կրկին դերը կը կատարէ։

Այս եղանակաւ, քիչ ժամանակէն հօղն զգալի տարբերութիւն մը կը կրէ շնորհիւ կրի, կաւի, [illegible] և [illegible] զոր կը պարունակէ իւր մէջ հանքածուխի փոշին։

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍԱՅԻ
ՇԱՀԱՆԷ

Հաթթապ անպարընա ալընաճագ հաթթապ վէ քէօմիւրին միւնագասասընա եւեւ իւչ օնէնէ մոլէյեսի մարտընըն պէշինճի փազար իրթեսի կիւնի պաշլանաճաղընտան՝ իքթա իքմէյէ թալիպ օլանլերին եէվմի մէզքիւրտէ խազինէի խասսայի շահանէտէ պուլունմալերի իլան օլունուր։

99 շուպաթ 28 1–3

ՊՈՒՔԷ
ՄԻՋԱՐԻՆ ԲՈԼՔԱ
Հեղինակ
ՕՐ. ԱՐՄԱՒԵՆԻ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ
—
Ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցի
Գին 10 դահեկան
—
Կը գտնուի ի Բերա մեծ փողոց թիւ 179 Գոմէնարինկեր Նուագավաճառին խանութը, և ի Կ. Պոլիս Զարմայճըլար եօգուշը Գավաֆեան Գրավաճառանոցը։

ԳՈՒՄԱՆՏԱՐԻՍ
ԿԻՊՐՈՍԻ ԳԻՆԻ
10 ՏԱՐՈՒԱՆ

Ով որ կուզէ գնել սոյն ազնիւ և յոյժ օգտակար գինին, կը հրաւիրուի Պաղչէ-գափու Մաքսատան կարգը առ Գ. Զարեհ, թիւ 46։ Գիները չափաւոր են։

Ազգային երաժիշտ Տիգրան Էֆէնտի Չուխաճեանի մի նոր գործն։
«ԻԼԼԻՒԶԻՕՆ ՄԷՆ ՎԱԼՍ»

Դաշնակի համար գրուած ֆոլ մը, զոր հեղինակը իրեն յատուկ ճարտարութեամբ յօրինած է։

Կը ծախուի Պոլիս, Համիտյէ ճատտէսի Ց. Արամեան և Ընկ. Թըղթավաճառանոցը և Բերայի Նուագավաճառաց քով։

Հրատարակութիւն
[illegible] Ընկերութեան
—o—
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ
Նախակրթական կարգերու համար

Ազգային վարժարանաց համար նոր մեթոտով պատրաստուած ընտիր դասագիրք մ'է։

Կեդրոնատեղին է Մարգարեան գրատունը, Մէրճան փողոց, թիւ 37։ Կը գտնուի նաև միւս գրավաճառաց քով։ Գին 5 ղրուշ։

Բաւական թուով գնողաց 0/0 20 զեղչ կը լինի։

ՏԱՄԱՏԵԱՆ ՁՈՒԼԱՐԱՆ
Օտուն-Գափու, Թիւ 465.

Հայերէն, Տաճկերէն, Յունարէն և Լատինական ամէն տեսակ Տպագրական տառեր և զարդեր կը գտնուին պատրաստ, յոյժ չափաւոր գիներով։

Գաւառներէ և օտար երկիրներէ եղած յանձնարարութիւնք ամենայն ճշդութեամբ կը կատարուին, երբ հետևեալ հասցէիւ ուղղուին մեզ

S. DAMADIAN,
Odoun-Capou, nº 465.
CONSTANTINOPLE

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԶԱՐԵՀ
Ղալաթիա, Փիւրէքճիլէր փողոց, Թիւ 41

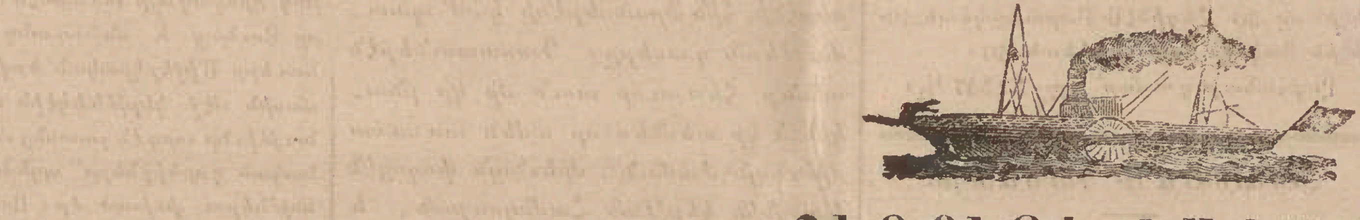

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ԱՌՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՎՈՍԲՈՐԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

1884 ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԱՄՍՈՅ

ՎՈՍԲՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ՆԱՒԱՄԱՏՈՅՑՔ	ԹԻՒՔ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ																							
	21	33	17	23	4	28	19	22	20	17	1	21	18	28 բ	19	33	ա	4	20	22	28	23	19	4
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Ա. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	2 30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 15	—	—	—	—	—
Ռ. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	2 38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 23	—	—	—	—	—
Ենի մահալլէ	—	—	1 30	—	—	—	—	—	2 48	—	—	—	—	—	—	4 30	—	6 45	8 33	—	—	—	—	—
Մէզար պուրնու	—	—	1 34	—	—	—	—	—	2 52	—	—	—	—	—	—	4 34	—	6 49	8 37	—	10	—	—	—
Պէօյիւք տէրէ	—	—	1 38	—	—	—	—	—	2 56	—	—	—	3 30	—	—	4 38	—	6 53	8 41	8 45	10 04	—	—	—
Քիրէճ պուրնու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Թարապիա	—	—	1 49	—	—	—	—	—	3 14	—	—	—	3 41	—	—	4 49	—	7 04	8 52	8 56	10 15	—	—	—
Պէյքոզ	—	—	—	1 45	—	—	—	—	—	—	—	—	3 50	—	—	—	5 15	7 13	9 1	9 5	—	—	—	—
Բաշա պաղչէ	—	—	—	1 52	—	—	—	—	—	—	—	—	3 57	—	—	—	5 22	7 20	—	9 12	—	—	—	—
Ենի քէօյ	—	—	2	—	—	—	2 5	—	3 18	—	—	3 20	—	—	—	5	—	7 30	9 13	—	10 26	—	—	—
Բ. բշ. մահալլէ	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 30	—	—	ա	—	—	—	—
Սթէնիա	—	—	—	—	—	—	2 12	—	—	—	—	3 26	—	—	—	5 7	—	—	ա	—	—	—	—	—
Էմիրկեն	—	—	—	—	—	—	2 17	—	—	—	—	3 31	—	—	—	5 14	—	7 39	9 22	—	10 35	—	—	—
Պօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	—	2 20	—	—	—	—	3 34	—	—	—	5 17	—	—	9 25	—	—	—	—	—
Քանլըճա	—	—	—	2 8	—	—	—	—	—	—	—	—	4 12	—	—	—	5 38	7 48	—	9 26	—	—	—	—
Ռ. Հիսար	—	—	—	—	—	—	2 28	—	—	—	—	3 45	—	—	—	5 25	—	7 57	9 33	—	10 45	—	10 50	—
Ա. Հիսար	—	—	—	2 14	—	—	—	—	—	—	—	—	4 18	—	—	—	5 44	8 06	—	9 32	—	—	—	—
Քանտիլլի	—	—	—	2 20	—	2 20	—	—	—	3 15	—	—	4 25	—	4 30	—	5 50	8 12	—	9 39	—	10 30	—	—
Վանի քէօյ	1 15	—	—	—	—	2 26	—	—	—	3 21	—	—	ա	—	4 36	—	5 55	—	—	9 45	—	—	—	—
Պէպէք	—	1 30	—	—	—	—	2 36	2 40	—	—	—	3 52	—	4	—	5 33	—	—	9 41	—	—	—	—	11 10
Արնաուտ քէօյ	—	1 37	—	—	2 10	—	—	2 47	—	—	3 20	—	—	4 7	—	5 40	—	8 22	9 48	—	10 58	—	—	—
Չէնկէլ քէօյ	1 22	—	—	—	—	2 33	—	—	—	3 28	—	—	ա	—	4 43	—	6 3	8 30	—	9 52	—	—	—	—
Քուրու չէշմէ	—	1 44	—	—	2 18	—	—	2 54	—	—	3 28	—	—	4 14	—	5 47	—	—	9 55	—	—	—	—	—
Պէյլեր պէյի	1 29	—	—	—	—	2 39	—	—	—	3 39	—	—	ա	—	5 49	—	6 10	8 36	—	9 58	—	—	—	—
Օրթաքէօյ	—	1 52	—	—	2 27	—	—	3 2	—	—	3 37	—	—	4 22	—	5 55	—	8 45	10 3	—	11 10	—	—	—
Քուզկունճուք	1 35	—	—	—	—	2 46	—	—	—	3 41	—	—	ա	—	5 6	—	6 17	8 54	—	10 5	—	—	—	—
Պէշիկթաշ	—	2	—	—	2 42	—	—	3 10	—	3 51	3 46	—	—	4 30	5 16	6 13	—	9 04	10 11	—	11 18	—	—	—
Իւսկիւտար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	ա	—	—	—	6 25	9 14	—	10 13	—	—	—	—
Քապաթաշ	1 47	—	—	—	—	—	—	3 19	—	—	—	—	—	4 39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ԿԱՄՈՒՐՋ	1 55	2 15	2 35	3 5	2 53	3 2	3 5	3 27	3 53	4 6	4 1	4 23	5	4 47	5 31	6 18	6 40	9 29	11 26	10 28	11 33	11 —	11 20	11 40

▬ Այսպէս նշանով ժամերը կը նշանակեն հաղորդակցութիւն երկու շոգենաւուց։ ա. Ուրբաթ օրերը միայն։ բ. Բացի ուրբաթ օրերէ։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. Ի բաց առեալ շոգենաւուց մեկնելու ժամերն, մնացորդ ժամերը փոփոխութեան ենթակայ են գէշ օդի կամ այլ պատճառաւ։

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ՄԵԿՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ՆԱՒԱՄԱՏՈՅՑՔ	ԹԻՒՔ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ																							
	21	33	17	1	4	28	19 բ	ա	20	22	28	23	19	18	17	4	33	22	23	20	19	21	28	4
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ մեկն.	2 5	2 30	2 45	2 50	3 15	3 30	4	3 45	5	6 45	8 15	9 30	9 50	10 15	10 30	10 30	10 40	11 5	11 10	11 10	11 30	11 40	11 45	12 —
Քապաթաշ	—	—	—	—	3 25	—	—	—	5 25	—	—	9 40	—	—	—	—	—	11 15	—	—	—	11 50	—	—
Իւսկիւտար	2 20	—	—	—	3 29	—	—	4	—	7 —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Պէշիկթաշ	—	2 45	—	—	3 39	—	—	—	5 34	7 10	8 29	9 49	10 5	—	—	10 45	10 55	11 24	—	—	—	—	12 —	12 15
Քուզկունճուք	2 26	—	—	—	3 49	—	—	4 6	—	7 20	—	9 59	—	—	—	—	11 5	—	—	—	—	12 2	—	—
Օրթաքէօյ	—	2 53	—	—	3 53	—	—	—	5 37	7 29	8 37	—	10 13	—	—	10 53	—	11 32	—	—	—	—	12 8	12 23
Պէյլեր պէյի	2 33	—	—	—	3 58	—	—	4 13	—	7 38	—	10 6	—	—	—	—	11 12	—	—	—	—	12 9	—	—
Քուրու չէշմէ	—	—	—	—	—	—	—	—	5 50	—	—	—	10 22	—	—	11 1	—	11 40	—	—	—	—	12 16	12 31
Չէնկէլ քէօյ	2 39	—	—	—	4 3	—	—	4 19	—	7 44	—	10 12	—	—	—	—	11 18	—	—	—	—	12 15	—	—
Արնաուտ քէօյ	—	3 4	—	3 15	4 11	—	—	—	5 57	7 52	8 45	—	10 29	—	—	11 9	—	11 47	—	—	—	—	12 23	12 38
Պէպէք	—	—	—	—	—	4	—	—	6 4	—	8 52	—	10 37	—	—	11 16	—	11 54	—	—	12 —	—	12 30	—
Վանի քէօյ	2 46	—	—	—	—	—	—	4 26	—	—	—	10 19	—	—	—	—	11 25	—	—	—	—	12 22	—	—
Քանտիլլի	—	—	3 15	—	4 19	—	4 30	4 32	—	8 2	—	10 26	—	10 45	—	—	11 31	—	11 40	—	—	—	—	—
Ա. Հիսար	2 56	—	—	—	4 27	—	—	4 38	—	—	—	—	—	10 51	—	—	—	—	11 46	—	—	—	—	—
Ռ. Հիսար	—	3 19	—	—	4 36	—	—	—	6 12	8 12	9	—	10 45	—	11 2	—	—	—	—	—	12 13	—	—	—
Քանլըճա	3 1	—	—	—	4 45	—	—	4 45	—	8 20	—	—	—	10 58	—	—	—	—	11 53	—	—	—	—	—
Պօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	—	—	—	6 20	—	—	—	—	—	11 10	—	—	—	—	—	12 21	—	—	—
Էմիրկեն	—	3 24	—	—	4 54	—	—	—	6 25	8 28	9 9	—	—	—	11 13	—	—	—	—	—	12 24	—	—	—
Սթէնիա	—	—	—	—	—	—	—	—	6 28	—	—	—	—	—	11 18	—	—	—	—	—	12 29	—	—	—
Բ. դշ. մահալլէ	—	—	—	—	—	—	—	4 53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12 2	—	—	—	—	—
Ենի քէօյ	3 15	3 33	—	—	5 3	—	—	—	6 35	8 36	9 18	—	—	—	11 25	—	—	—	—	11 48	12 36	—	—	—
Բաշա պաղչէ	—	—	—	—	5 13	—	—	5 2	—	—	—	—	—	11 10	—	—	—	—	12 11	—	—	—	—	—
Պէյքոզ	—	—	—	—	5 20	—	—	5 11	6 47	—	—	—	—	11 17	—	—	—	—	12 18	—	—	—	—	—
Թարապիա	—	3 43	—	—	5 29	—	—	—	6 56	8 40	9 28	—	—	11 26	11 35	—	—	—	—	11 58	—	—	—	—
Քիրէճ պուրնու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Պէօյիւք տէրէ	—	3 48	—	—	5 40	—	—	—	7 6	8 45	9 45	—	—	—	11 45	—	—	—	—	12 8	—	—	—	—
Մէզար պուրնու	—	—	—	—	5 44	—	—	—	7 10	—	9 40	—	—	11 38	11 49	—	—	—	—	12 12	—	—	—	—
Ենի մահալլէ	—	3 59	—	—	5 48	—	—	—	7 14	—	—	—	—	—	11 52	—	—	—	—	12 16	—	—	—	—
Ռ. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	7 24	—	—	—	—	11 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ա. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	7 32	—	—	—	—	12 —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԻ ԳԻԾ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ—ԿԱՄՈՒՐՋ

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	[1]ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Իւսկիւտարէն	1 30	2	2 30	3 —	3 30	4 10	4 35	5 10	5 45	6 20	7	8 10	9	9 45	10 20	10 30	10 45	11 05	11 25	11 45	12 05
Պէշիկթաշ	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	5 20	— —	— —	7 10	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	
Կամուրջ	1 45	2 15	2 45	3 15	3 45	4 25	4 50	5 25	6	6 45	7 15	8 25	9 15	10 —	10 35	10 45	11 —	11 20	11 40	12 —	12 20

ԿԱՄՈՒՐՋ—ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ

	ժ. վ.	[1]ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	[1]ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	[1]ժ. վ.	ժ. վ.
Կամուրջէն	1 45	2 15	2 45	3 15	3 45	4 15	4 45	5 25	6 —	7 —	8 15	9	9 30	10 —	10 25	10 45	11 —	11 25	11 50	12 05	12 5
Պէշիկթաշ	— —	— —	— —	— —	— —	— —	4 55	— —	6 10	— —	— —	9 10	— —	10 10	— —	— —	— —	— —	— —	— —	
Իւսկիւտար	2	2 30	3	3 30	4 —	4 30	5 —	5 40	6 15	7 15	8 30	9 15	9 45	10 15	10 40	11 —	11 20	11 40	12 05	12 20	21 20

ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒ

ԻՒՍԿԻՒՏ. ՍԻՐՔԷՃ. ԻՍԿ.

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Իւսկիւտարէն	3 45	4 45	10 15	11 30
Գապաթաշ	4	— —	— —	11 45
Սիրքէճի իսկ.	4 05	5 05	10 35	— —

ՍԻՐՔԷՃ. ԻՍԿ. ԻՒՍԿԻՒՏ.

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Սիրքէճի իսկ.	4 45	5 30	11 —	— —
Գապաթաշ	— —	5 45	— —	11 45
Իւսկիւտար	5 05	6 —	11 20	12 —

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԳԻԾ

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ—ԿԱՄՈՒՐՋ

	[2]ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կամուրջէն	3 30	4 30	11 —	
Սալաճաք	3 42	4 42	11 12	
Հարէմ իսկ.	3 45	4 45	11 15	

ԿԱՄՈՒՐՋ—ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

	[1]ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Հարէմ իսկ.	3 45	4 5	11 15	
Սալաճաք	3 52	4 42	11 22	
Կամուրջ	4 05	5 05	11 35	

---

[1] Բաց ի Հրէից տօն օրերէ. [2] Կիրակի օրն չկայ. [3] Քապաթաշով. [4] Քուզղունճքը.